

Број: 2044

Датум: 08.09.2020. године

Анализа здравственог стања становништва Браничевског округа за 2019. годину

І УВОД

Анализа здравственог стања становништва одређене територије спроводи се у циљу његовог побољшања и даљег унапређења, на основу сагледавања прихваћених показатеља (индикатора).

Анализа здравственог стања становништва Браничевског округа за 2019. годину подразумевала је сагледавање основних демографских и здравствених показатеља у циљу дијагностиковања проблема и потреба одређених категорија становништва, и на основу тога идентификовање мера и активности за очување и унапређење здравља становника посматране територије. Само познавањем здравствених потреба и проблема становништва могуће је добро организовати здравствену службу, планирати квалитетну здравствену заштиту и донети најбоље одлуке у здравственој политици на који начин расподелити увек ограничене ресурсе намењене побољшању здравља људи.

Спроведена анализа здравственог стања становништва Браничевског округа базирана је на рутинским подацима демографске и здравствене статистике и представља пресек здравственог стања становништва у 2019. години.

ІІ ГЕОГРАФСKE И ДЕМОГРАФСKE КАРАКТЕРИСТИКЕ БРАНИЧЕВСКОГ ОКРУГА

2.1. Географске карактеристике

Браничевски округ се налази у североисточном делу Републике Србије и простире на површини од 3.857 км², између Јужно-Банатског, Подунавског, Поморавског и Борског округа. Према конфигурацији земљишта припада брдско-планинско-равничарској регији, ограничен са западне стране реком Великом Моравом, са северне и источне Дунавом, а са јужне стране ланцем који чине Бељаница, Хомољске планине и Северни Кучај. Растојање између најудаљенијих тачака у округу износи 99 км, а то су ушће Велике Мораве у Дунав и део општине Жагубица према Бору. Удаљеност крајњих јужних и северних страна као и источних и западних износи 85 км. Браничевски округ административно је подељен на девет

општина: Велико Градиште, Голубац, Жабари, Жагубица, Кучево, Мало Црниће, Петровац на Млави и град Пожаревац са градским општинама Пожаревац и Костолац. Ове административне целине имају укупно 189 насеља и то град Пожаревац 27, општина Велико Градиште 26, општина Голубац 24, општина Жабари 15, општина Жагубица 18, општина Кучево 26, општина Мало Црниће 19 и општина Петровац на Млави 34 насеља.

2.2. Демографске карактеристике

На територији Браничевског округа, према Процени броја становника Републичког завода за статистику Републике Србије од 30.06.2019. године, живи укупно 165635 становника, са просечном густином насељености од 43 лица по 1 км² (табела бр.1). У периоду од 2007. до 2019. године број становника се континуирано смањивао, тако да је сада за 14,6% мањи од броја у почетној години посматрања (графикон бр. 1).

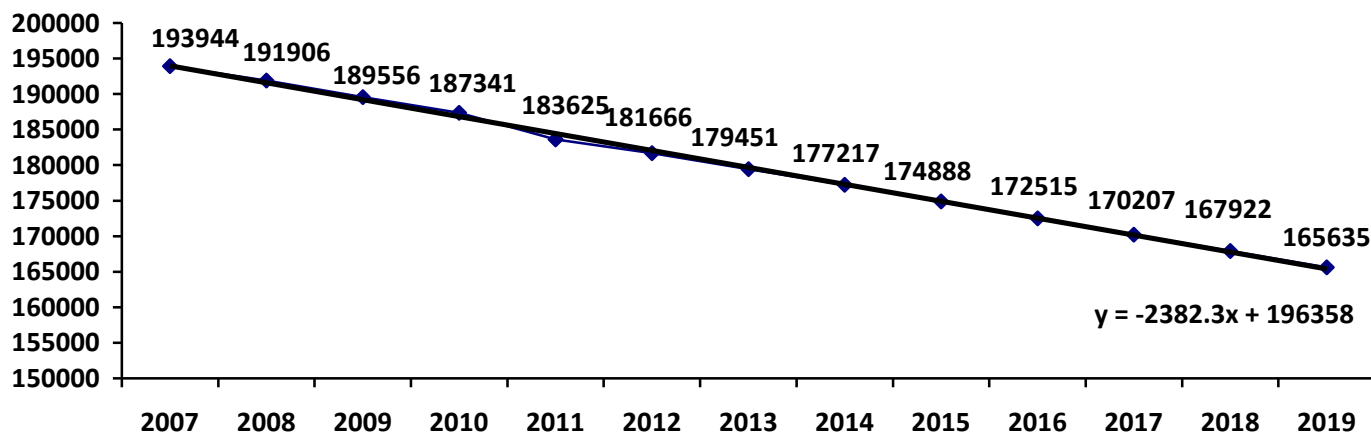
**Табела 1. Старосна структура и индикатори природног кретања становништва
Браничевског округа у 2019. години**

ОПШТИНА/ ОКРУГ	СТАНОВНИШТВО*				Структура становништва по добним групама*						Очекивана дужина живота, 2019**	
	Укупно	На 1 км ²	Просечна старост	Индекс старења	Пред-школска (0-6)	Школска деца (7-18)	Жене генер. доба (15-49)	Одрасли (19 и више)	Радно-способни (15-64)	Стари (65 и више година)	М	Ж
Велико Градиште	15707	46	45,6	183,6	839	1757	3216	13111	9650	4120	70,5	77,6
Голубац	7290	20	47,9	238,4	297	723	1363	6270	4446	2125	73,4	78,5
Жабари	9359	35	47,3	221,6	418	997	1748	7944	5605	2720	69,0	76,6
Жагубица	11159	15	48,5	245,9	489	1146	1985	9524	6527	3442	73,0	80,8
Кучево	12954	18	48,4	251,1	524	1318	2343	11112	7758	3889	71,4	76,9
Мало Црниће	9682	36	46,7	212,4	402	1057	1884	8223	6011	2639	70,6	77,1
Петровац на Млави	27738	42	46,2	200,3	1321	2953	5682	23464	17269	7285	72,6	78,4
Пожаревац	71746	150	42,7	134,3	4632	9054	16185	58060	46778	14514	72,1	77,9
БРАНИЧЕВСКИ ОКРУГ	165635	43	45,1	175,8	8922	19005	34406	137708	104044	40734	71,4	78,1

* Процена становништва 30.06. 2019. године. Републичког завода за статистику Републике Србије.

** Витални догађаји у Републици Србији, 2019. године. Статистика становништва. Републички завод за статистику Републике Србије.

Графикон 1. Кретање броја становника на територији Браничевског округа у периоду од 2007. до 2019. године

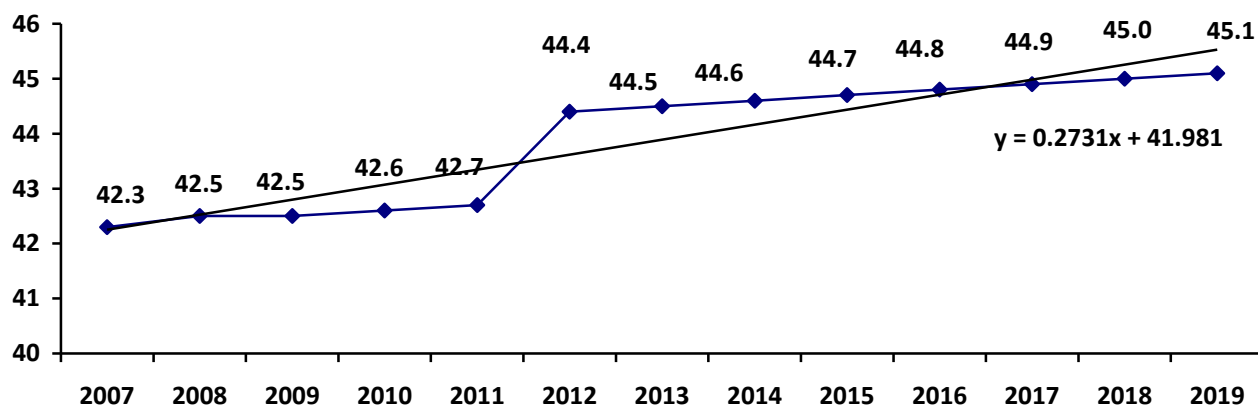
На територији Браничевског округа, према подацима Републичког геодетског завода, по површини коју заузима, највећа општина је општина Жагубица са 760 км² док највише становника има град Пожаревац са 71746 становника.

Према Процени становништва за 2019. годину, удео становника са 65 и више година (40734) у укупном броју становника за Браничевски округ (165635) износи 24,59% што показује да популација која живи на територији посматраног округа припада старој популацији (удео старих са 65 и више година преко 10%).

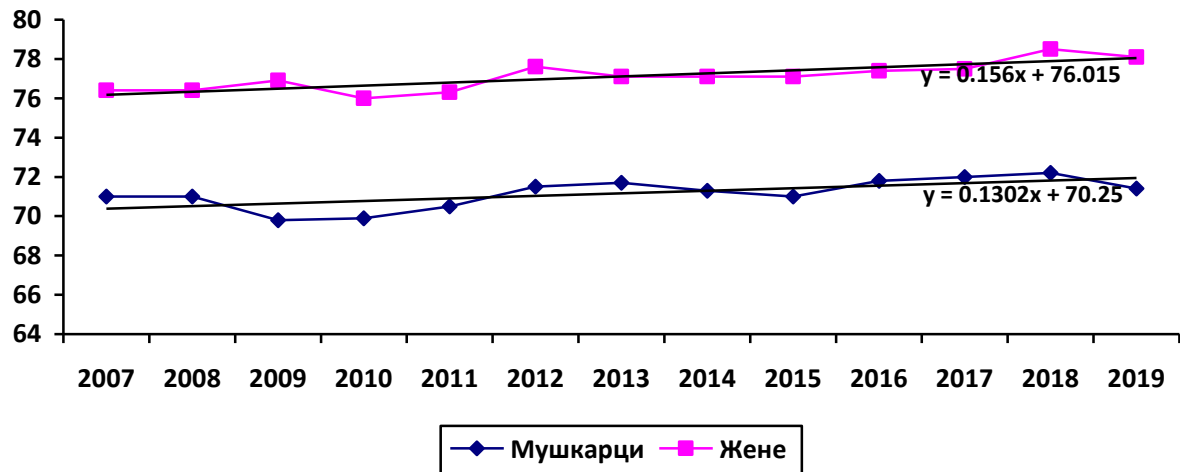
Индекс старења становништва (однос броја старих са 60 и више година: 52233 и младог становништва од 0 до 19 година: 29719) за територију Браничевског округа износи 175,76 што је показатељ старења нације (индекс преко 40).

Када се посматра просечна старост становника у периоду од 2007. до 2019. године, уочава се повећање просечне старости становништва Браничевског округа за 2,8 година у односу на почетну годину посматрања (графикон бр. 2).

Графикон 2. Просечна старост становника Браничевског округа у периоду 2007-2019. године

Графикон 3. Очекивано трајање живота на рођењу код оба пола на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2019. године

У посматраном периоду се уочава благо повећање очекиваног трајања живота код оба пола са 71 годна на 71,4 године код мушкараца и са 76,4 на 78,1 година код жена (графикон бр. 3).

2.3. Виталне карактеристике

Виталне карактеристике Браничевског округа посматране су кроз природна кретања становништва и показатеље природног кретања становништва, односно рађање и умирање (наталитет и морталитет) (табела бр. 2).

Табела 2. Природно кретање становништва и показатељи природног кретања становништва Браничевског округа у 2019. години (Витални догађаји)

Б.р.	ОКРУГ/ ОПШТИНА	*Број становника	Број живорођ деце у 2019. г.	Укупан број умрлих у 2019. г.	Број умрле Одојч. у 2019. г.	Стопа ната- литета	Стопа општег мортали- тета	Природ. прираш- тај	Стопа природ прираш.	Стопа мортал Одојч.	Виталн индекс
1	БРАНИЧЕВСКИ ОКРУГ	165635	1275	3093	7	7,70	18,67	-1818	-10,98	5,49	41,22
1	Велико Градиште	15707	104	319	1	6,62	20,31	-215	-13,69	9,62	32,60
2	Голубац	7290	46	152	0	6,31	20,85	-106	-14,54	0,00	30,26
3	Жабари	9359	63	235	0	6,73	25,11	-172	-18,38	0,00	26,81
4	Жагубица	11159	64	199	1	5,74	17,83	-135	-12,10	15,63	32,16
5	Кучево	12954	74	309	2	5,71	23,85	-235	-18,14	27,03	23,95
6	Мало Црниће	9682	52	224	0	5,37	23,14	-172	-17,76	0,00	23,21
7	Петровац	27738	189	548	0	6,81	19,76	-359	-12,94	0,00	34,49
8	Пожаревац	71746	683	1107	3	9,52	15,43	-424	-5,91	4,39	61,70

* Подаци су преузети из Публикације Витални догађаји у Републици Србији 2019. године.

На територији Браничевског округа, према последњим званичним подацима Републичког завода за статистику који се односе на 2019. годину, бележи се ниска стопа наталитета од 7,70/1000 (мање од 15/1000), док је стопа општег морталитета висока и износи 18,67%. У периоду од 2007-2019. године, вредност стопе наталитета је ниска и креће се од 7,6 до 7,7 живорођених на 1000 становника, док је вредност стопе општег морталитета висока и креће се од 15,6 до 18,7 умрлих на 1000 становника.

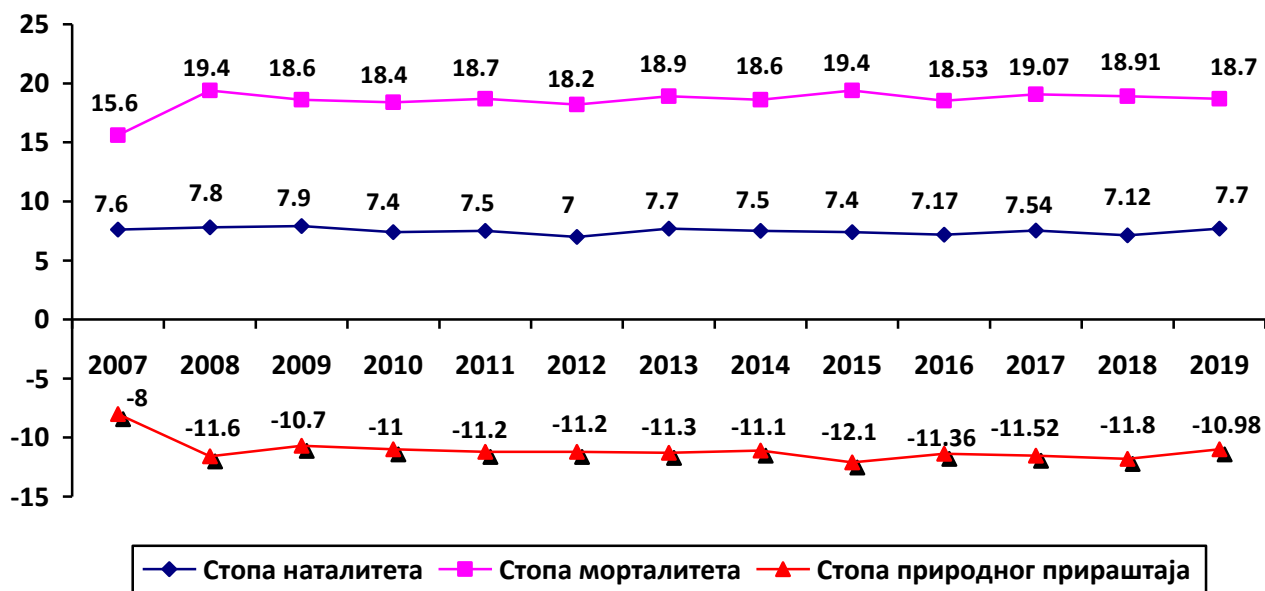
Поред наведених индикатора посматрани су још и веома важани витални показатељи, као што су стопа природног прираштаја, односно разлика између живорођених и умрлих на 1000 становника у 2019. години на територији Браничевског округа и витални индекс који представља рационалност природног прираштаја.

Стопе природног прираштаја у 2019. години на поменутој територији су веома ниске са негативним вредностима у свим општинама, где је забележено чак -18,38% у Жабарима, -18,14% у Кучеву, -17,76% у Малом Црнићу, -14,54% у Голубцу, -13,69% у Великом Градишту, -12,94% у Петровцу на Млави, -12,10% у Жагубици и -5,91% у Пожаревцу.

Витални индекс (Број живорођених/Број умрлих*100), показује да су Кучево и Мало Црниће, општине где је најмањи број живорођених у односу на 100 умрлих лица у 2019. години. Стопа природног прираштаја у периоду 2007-2019. године опала је са -8 на -10,98 (графикон бр.4).

Графикон 4. Показатељи природног кретања становништва на територији Браничевског округа у периоду од 2007. до 2019. године.

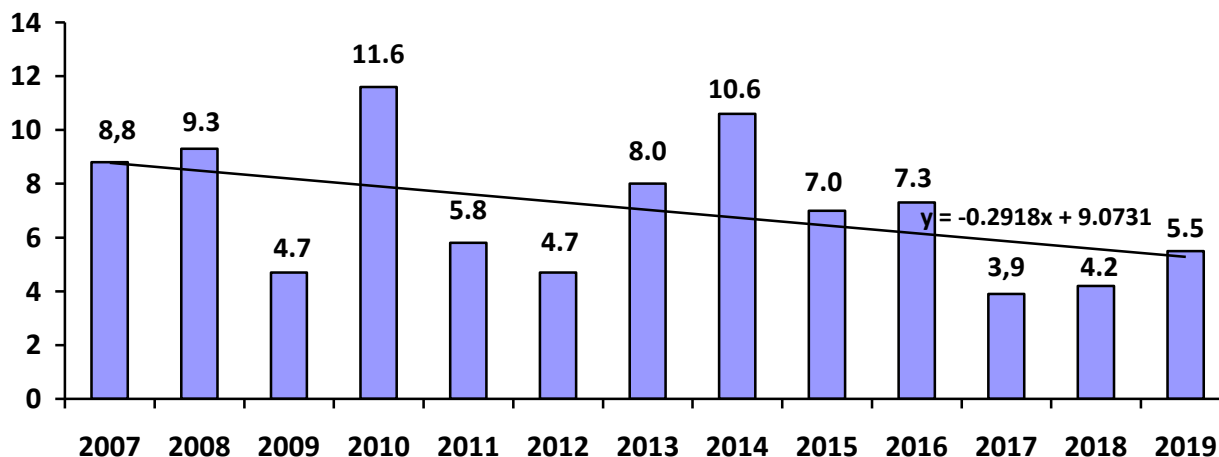
Стопа на 1000

Смртност одојчади као веома важан индикатор здравственог стања становништва представља важан показатељ доступности здравствене заштите, адекватности и квалитета пружених здравствених услуга као и нивоа социјално-економског развоја земље. Стопа морталитета одојчади у 2019. години, на територији Браничевског округа износи 5,5%. Кретање ове стопе у периоду од 2007-2019. године показује смањење вредности (линија тренда: $y = -0,2918x + 9,0731$), што за посматрани тринаестогодишњи период указује на благо побољшање поменутих показатеља (графикон бр. 5).

Графикон 5. Стопа морталитета одојчади на територији Браничевског округа у периоду 2007-2019. година

Стопа на 1000

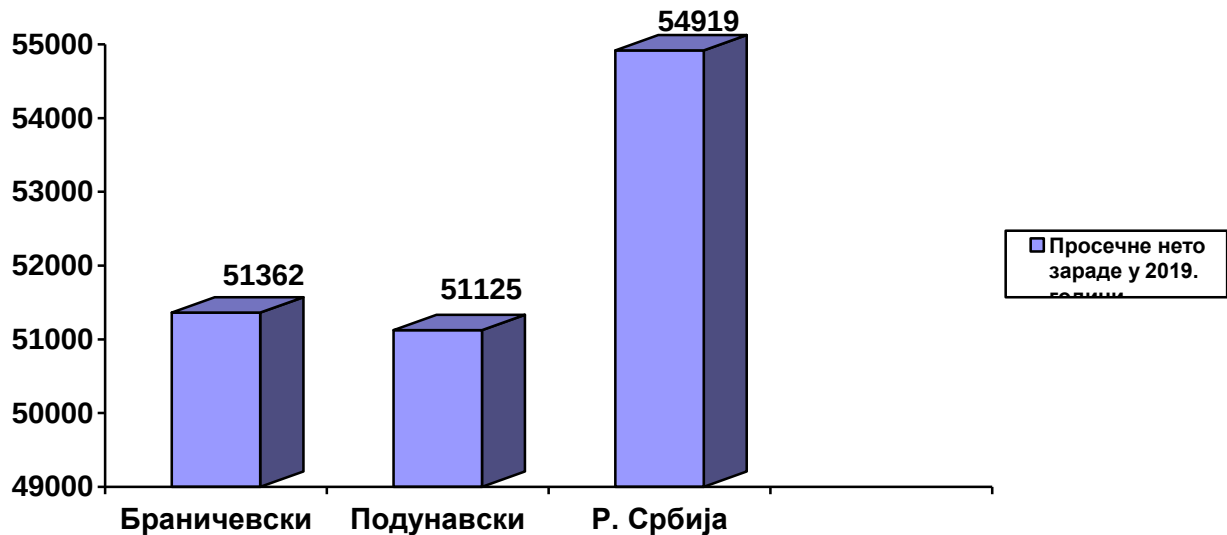

2.4. Социо-економски показатељи повезани са здрављем

Према подацима Републичког завода за статистику о броју запослених у Републици Србији, (годишњи просек израчунат као аритметичка средина броја запослених за свих 12 месеци 2019. године), на територији Браничевског округа, било је укупно 41903 запослених лица, од тога 28291 запослених лица у привредним друштвима, предузећима, установама, задругама и другим организацијама, 8116 приватних предузетника (лица која самостално обављају делатност и запослени код њих) и 5496 регистрованих индивидуалних пољопривредника, што представља укупно 253 запослених на 1000 становника. Овај податак треба ипак узети са резервом јер се ради о регистрацији запослених, односно као извор података служи Истраживање о регистрованој запослености засновано на комбиновању података Централног регистра обавезног социјалног осигурања и Статистичког пословног регистра.

Просечна нето зарада на територији Браничевског округа у 2019. години, била је 51362 РСД, што представља 93,5% просечне нето зарада у Републици Србији (чија нето зарада износи 54919 РСД) (графикон бр. 6).

Графикон 6. Просечне нето зараде у Браничевском и Подунавском округу и Републици Србији изражене у РСД у 2019. години

III ОПШТИ ПОКАЗАТЕЉИ ЗДРАВСТВЕНОГ СТАЊА СТАНОВНИШТВА

Здравствено стање становништва, као предуслов укупног економског развоја друштва, представља мултидимензионалну карактеристику популације и условљено је низом фактора међу којима су индивидуално понашање, период раног раста и развоја, животна средина, социјално економски развој и активности здравствене службе.

Најчешће коришћени индикатори здравственог стања становништва су: општи морбидитет, морбидитет од одређених болести, морталитет, апсентизам и инвалидност.

3.1. Општи морбидитет

Општи морбидитет као индикатор здравственог стања становништва на територији Браничевског округа, у овој анализи, посматран је кроз *Извештаје о обољењима, стањима и повредама* на нивоу домова здравља посматраног округа.

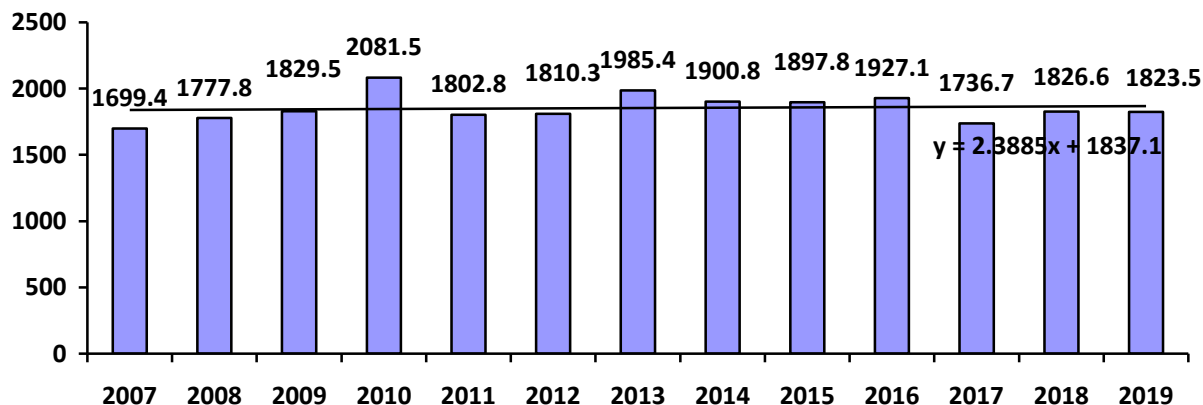
3.1.1. Морбидитет на нивоу примарне здравствене заштите

Општи морбидитет на нивоу домова здравља Браничевског округа посматран је у оквиру служби за здравствену заштиту: мале и предшколске деце, школске деце, жена, медицине рада, опште медицине и стоматологије.

У 2018. години на нивоу свих домова здравља Браничевског округа регистровано је у поменутих службама, без стоматологије укупно 302031 обољења, са општом стопом морбидитета од 1823,5%. Према броју корисника здравствене заштите на нивоу округа (165635 становника), може се закључити да у просеку на сваког становника долазе по 1,8 обољења. Општа стопа морбидитета је у посматраном периоду, од 2007-2019. године порасла 7,3% (графикон бр. 7).

Графикон 7. Општа стопа морбидитета у примарној здравственој заштити на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2019. године

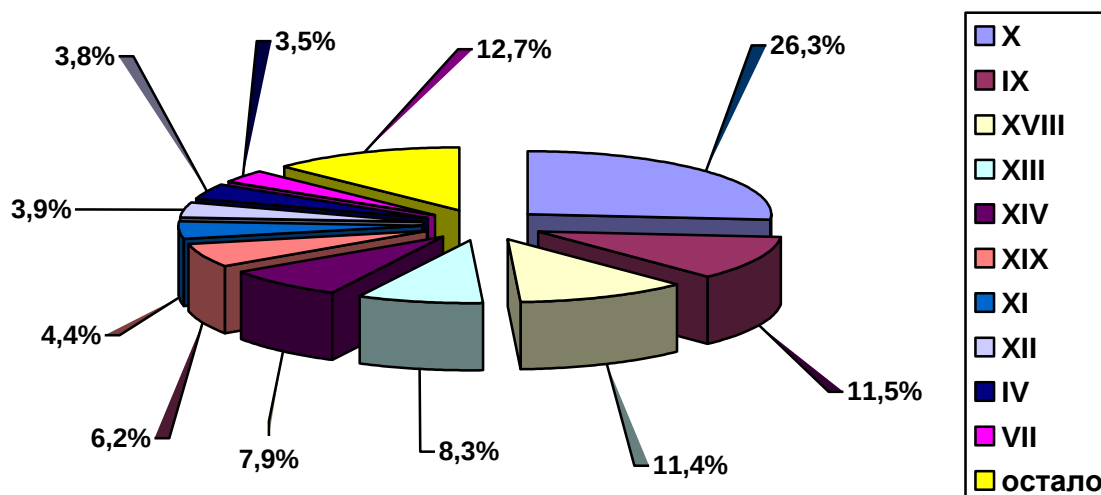
Стопа на 1000

Десет водећих група обољења по 10 МКБ у Браничевском округу, регистроване на нивоу примарне здравствене заштите у 2019. години (графикон бр. 8), биле су:

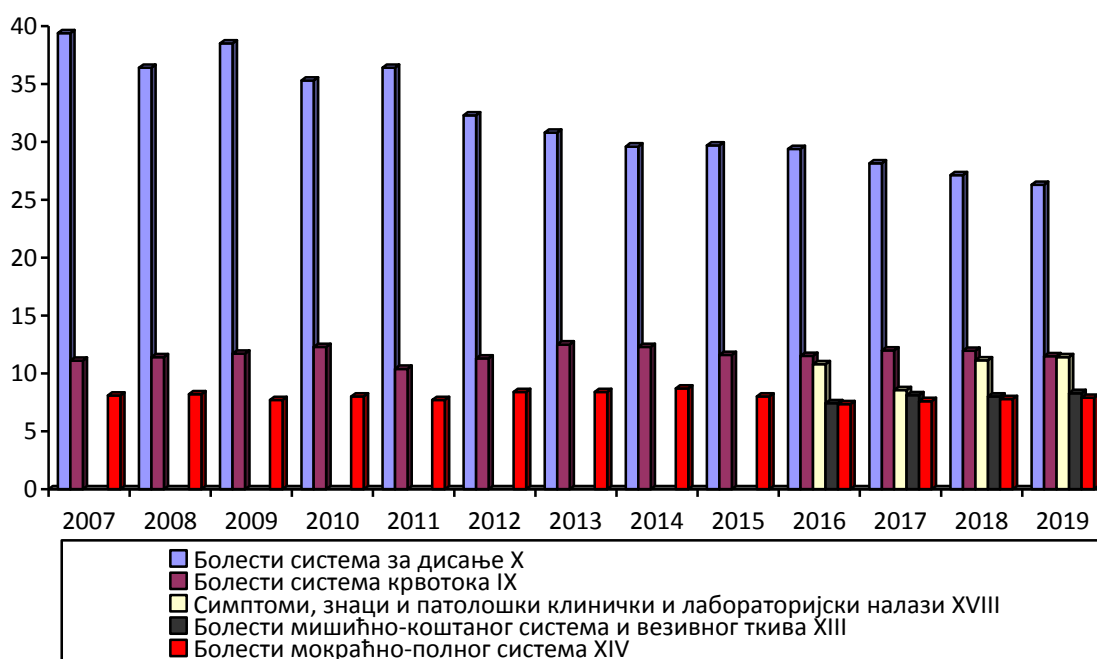
1. Болести система за дисање (X група) (26,26%)
2. Болести система крвотока (IX група) (11,54%)
3. Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (XVIII група) (11,45%)
4. Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива (XIII група) (8,28%)
5. Болести мокраћно-полног система (XIV група) (7,92%)
6. Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора (XIX група) (6,16%)
7. Болести система за варење (XI група) (4,40%)
8. Болести коже и болести поткожног ткива (XII група) (3,99%)
9. Болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма (IV група) (3,76%)
10. Болести ока и припојака ока (VII група) (3,51%)

Графикон 8. Десет најчешћих група обољења по МКБ 10 регистрованих у Домовима здравља Браничевског округа 2019. године

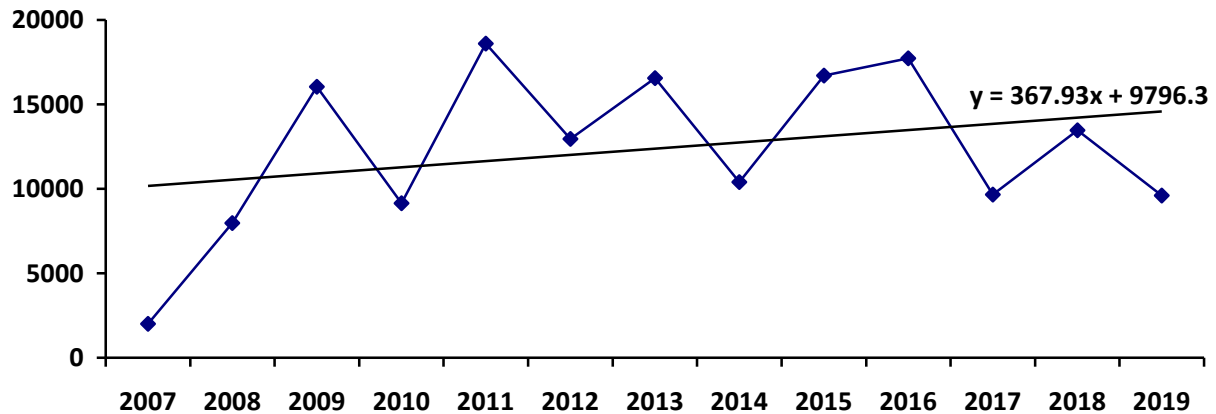
Анализирајући морбидитет, односно обољења регистрована у службама домова здравља Браничевског округа у 2019. години, може се рећи да убедљиво прво место заузимају Болести система за дисање као и у целом посматраном периоду од 2007-2019. године. У поређењу са претходном годином, у 2018. години дошло је до благог смањења броја оболелих од Болести система за дисање и Болести система крвотока а незнатно повећање броја оболелих од Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива, Болести мокраћно-полног система као и број лица са дијагнозом из групе Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (графикон бр.9).

Графикон 9. Учесће водећих група болести у општем морбидитету у примарној здравственој заштити Браничевског округа у периоду 2007-2019. године
 %

Према годишњем Извештају о кретању заразних и паразитарних болести на територији Браничевског округа у 2019. години, пријављено је укупно 9595 оболелих лица, што је за 3876 лица или 28,77% мање у односу на претходну годину. Број пријављених лица варира из године у годину у зависности од епидемиолошке ситуације, али се у периоду 2007-2019. године уочава растућа линија тренда (графикон бр. 10). Важно је напоменути да се од 2018. године примењује нови Правилник о пријављивању заразних болести и посебних здравствених питања („Сл. гласник РС” бр. 44/2017 и 58/2018), којим се примењује нови начин пријављивања заразних болести, односно смањен је број обољења која подлежу обавезној пријави у односу на ранији период.

Графикон 10. Број пријављених лица од заразних и паразитарних оболења на територији Браничевског округа у периоду 2007-2019. године

Водеће место међу пријављеним заразним болестима за територију посматраног округа заузимају: Салмонелозна инфекција неозначена, Туберкулоза органа за дисање потврђена бактериолошки и хистолошки неозначена и Грип вирус идентификован.

У току 2019. године на територији Браничевског округа пријављене су укупно две епидемије заразних болести, и то једна епидемија Салмонелозе у Великом Градишту са 6 оболелих, лабораторијски потврђених случајева и једна епидемија Гастроентеритиса инфективног порекла на територији Малог Црнића са 10 оболелих лица. Укупан број оболелих у овим епидемијама износи 16 лица, без смртних исхода.

Болести које се могу спречити имунизацијом доминирају са 99,04% у односу на укупан број оболелих од заразних болести на територији Браничевског округа. Учесталост заразних болести у Браничевском округу, у 2019. години, приказана је у табели број 3.

Табела 3. Регистроване заразне болести на територији Браничевског округа у 2019. години

Rang.	ОБОЉЕЊЕ	Број оболелих у 2019. години	Индекс
1.	Salmonellosis non specificata	25	0,26
2.	ТБЦ – потврђена бактериолошки и хистолошки	24	0,25
3.	Influenza, virus identifikatum	23	0,24
4.	Hepatitis virosa A	12	0,13
5.	Hepatitis viralis chronica B sine delta agente	9	0,09
6.	Остале	9502	99,03
СВЕГА		9595	100,0

Проблем који је постојао од раније а односи се на пријављивање заразних болести, у 2019. години, је значајно смањен јер запажа се боље пријављивање заразних болести, боља сарадња са државним и приватним здравственим сектором у надзору над заразним болестима.

На територији Браничевског округа у 2019. години, регистровано је 6 смртних исхода од заразних болести (Грип, вирус идентификован-6). Стопа морталитета износи 3,62 на 100000 становника.

На територији оба посматрана округа у 2019. години, регистровано је укупно 3 оболелих од Пертусиса (Браничевски округ 2 лица и Подунавски округ 1 лице). У току 2019. године, на територији оба округа није било оболелих од Рубеле, Паротитиса и Морбила.

Према закључцима изнетим од стране комисије за контролу и праћење кретања заразних и паразитарних болести, епидемиолошка ситуација заразних болести на територији Браничевског округа у 2019. години, је уобичајена.

3.1.2. Хронична незаразна обољења

Хронична незаразна обољења као болести савременог доба, на жалост, у сталном су порасту и законски подлежу обавезној пријави и одјави према Правилнику о обрасцу регистра и начину његовог вођења, обрасцу пријаве и поступку пријављивања и одјављивања одређених болести („Сл. гласник РС”, бр. 2/1980, 42/1986 и 109/2016). У поменута обољења спадају: рак и леукемије, ендемске нефропатије, психозе, шећерне болести, реуматске грознице, прогресивне мишићне дистрофије, хемофилије, хроничне инсуфицијенције бубрега, наркоманије, коронарне болести срца и опструктивне болести плућа, а поред ових у протеклом периоду од доношења поменутог Правилника, била су праћена у појединим општинама и следећа обољења: церебрална парализа, мултипла склероза и цистична фиброза.

Проблем који је присутан када су поменуте болести у питању у нашој средини је нередовно пријављивање и одјављивање истих, како од стране државног тако и приватног сектора. Стога подаци у постојећим регистрима оболелих од хроничних незаразних болести не говоре о преваленци ових обољења, већ само о величини проблема.

Према подацима са којима располаже Завод за јавно здравље Пожаревац, мора се нагласити да је у 2019. години, број регистрованих хроничних незаразних обољења приказан као збир приспелих пријава/одјава ових болести из здравствених установа и констатованих дијагноза из Потврда о смрти лица која су боловала од хроничних незаразних болести, било да су оне основни или пратећи узрок смрти. Зато дајемо приказ регистрованих хроничних незаразних обољења у 2019. години са територије Браничевског округа из ова два извора података (Табела 4).

Табела 4. Приказ броја регистрованих хроничних незаразних обољења на територији Браничевског округа у 2019. години

Регистрована хронична незаразна обољења	Извор података		Укупно
	Пријаве из здравствених установа*	Образац Потврда о смрти	
Рак и леукемија**	678	511	1189
Ендемска нефропатија	-	-	-
Психозе	-	5	5
Шећерна болест	583	377	960
Реуматска грозница	-	-	-
Прогресивно мишићне дистрофије	-	-	-
Хемофилија	-	-	-
Хронична инсуфици.бубрега	238	206	444
Наркоманија	-	-	-
Акутни коронарни синдром	649	302	951
Опструктивне болести плућа	25	224	249
Мултипла склероза	1	-	1
Цистична фиброза	-	-	-
Дечија церебрална парализа	-	-	-
СВЕГА	2174	1625	3799

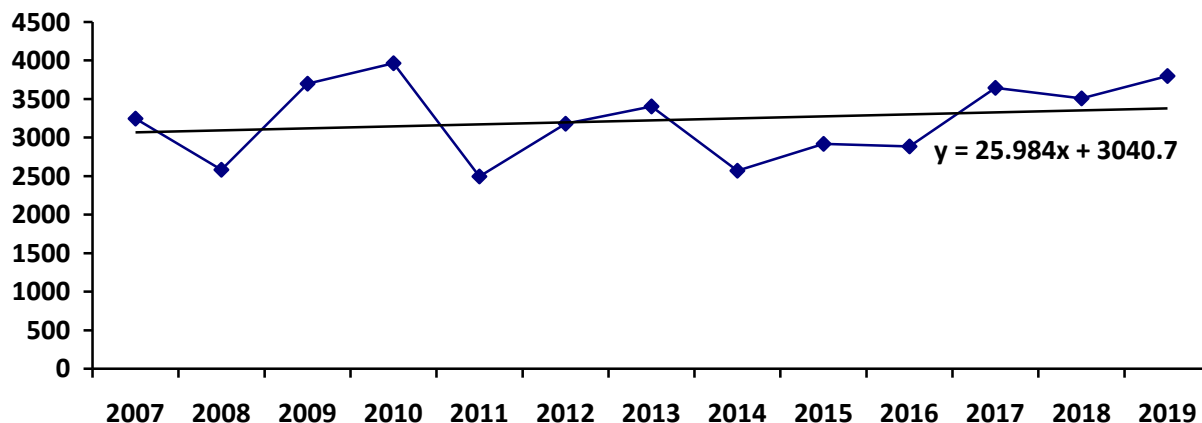
*Збир пријава достављених из здравствених установа и добијени подаци са одељења епидемиологије

**За рак и леукемије приказани подаци из пријава односе се на претходну годину (2018. годину)

Анализирајући посматране болести, може се рећи да су, на територији Браничевског округа, најчешћа хронична незаразна обољења: малигне болести, шећерна болест и акутни коронарни синдром. Број регистрованих хроничних незаразних обољења у посматраном периоду 2007-2019. године варира, са највећим вредностима 2010. године, али се ипак уочава тренд раста броја регистрованих оболелих лица (графикон бр. 11).

Графикон 11. Број регистрованих хроничних незаразних обољења на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2019. године

Обзиром да малигна обољења, због посебног социомедицинског значаја захтевају посебну пажњу, на овом месту ћемо приказати број оболелих особа и сирову стопу инциденце од ове болести према полу (број новооболелих М/број мушког становништва*1000 и број новооболелих Ж/број женског становништва*1000) на територији Браничевског округа у 2018. години (Табела 5).

Подаци за оболеле од малигних болести (рак и леукемија) преузети су из Националног регистра за рак (Кан Рег 4) које прикупља Центар за контролу болести Завода за јавно здравље Пожаревац из здравствених установа на територији Браничевског и Подунавског округа. Наглашавамо да последње званичне стопе инциденце оболелих од малигних болести, након што су прикупљени подаци употпуњени од стране Института за јавно здравље Србије, пријавама из здравствених установа са територије целе републике, су из 2018. године, и приказујемо их у табели број 5.

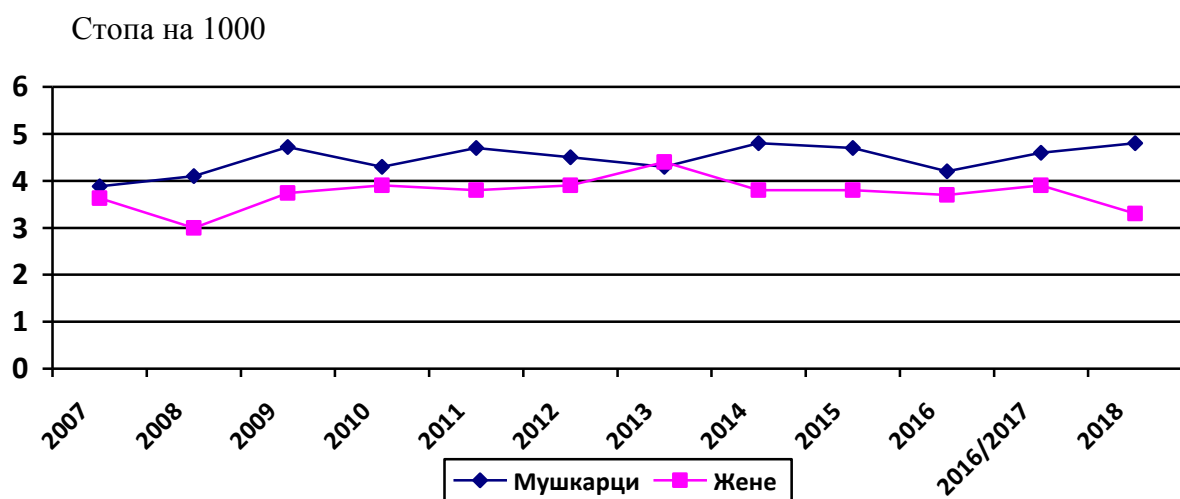
Код пријављивања оболелих од малигних болести присутан је проблем подрегистрације, тј. нередовно пријављивање и одјављивање истих, како од стране државног, тако и приватног сектора.

Табела 5. Приказ броја оболелих од малигних болести по полу и по општинама на територији Браничевског округа у 2018. години

Територија	Мушки пол		Женски пол	
	Број оболелих	Стопа инциденце	Број оболелих	Стопа инциденце
Велико Градиште	46	5,95	24	2,91
Голубац	15	4,13	11	2,90
Жабари	37	7,80	19	3,93
Жагубица	22	3,94	18	3,12
Кучево	29	4,44	26	3,86
Мало Црниће	33	6,64	9	1,82
Петровац на Млави	49	3,54	42	2,94
Пожаревац	162	4,64	136	3,64
Браничевски округ	393	4,80	285	3,32

Посматрајући број оболелих од малигних болести према полу, уочава се да у свим општинама Браничевског округа, мушкарци чешће оболевају од малигних обољења. Међутим, анализирајући период од 2007-2018. године уочава се пораст вредности стопе инциденце од малигних болести код оба пола. У поређењу са претходном годином, стопа инциденце код мушкараца је у порасту, док је код жена у благом паду (графикон бр.12).

Графикон 12. Стопа инциденце од малигних болести по полу на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2018. године

На основу броја Пријава из здравствених установа, које су достављене у Одељење за превенцију и контролу незаразних болести Завода за јавно здравље Пожаревац, у току 2019. године, укупан број новооболелих од шећерне болести по полу и по општинама Браничевског округа приказали смо у табели број 6.

Табела 6. Приказ броја оболелих од шећерне болести по полу и по општинама на територији Браничевског округа у 2019. години

Територија	Мушки пол		Женски пол	
	Број оболелих	Стопа инциденце	Број оболелих	Стопа инциденце
Велико Градиште	48	6,31	64	7,90
Голубац	94	26,33	107	28,76
Жабари	49	10,57	57	12,07
Жагубица	12	2,19	16	2,82
Кучево	6	0,94	6	0,91
Мало Црниће	12	2,47	2	0,41
Петровац на Млави	17	1,25	21	1,49
Пожаревац	33	0,95	39	1,05
Браничевски округ	271	3,35	312	3,68

Посматрајући број оболелих од шећерне болести према полу, уочава се да у већини општинама Браничевског округа (осим Кучева и Малог Црнића), жене чешће оболевају од шећерне болести.

3.1.3. Апсентизам и инвалидност

Апсентизам, односно привремена одсутност са посла, као и инвалидност, односно свако ограничење или немогућност због недостатка, обављања неке активности на начин који се сматра нормалним за људско биће су веома важни показатељи здравственог стања становништва. Недостатак је објективна појава и може се доказати медицинским дијагностичким поступком, док је инвалидност релативна и зависи од врсте и степена оштећења као и од посла којим се особа бави, односно вештина које су јој у послу потребне. Анализа ових показатеља је веома важна за здравствену службу како би благовремено предузела мере специфичне превенције на нивоу примарне превенције као и мере лечења и рехабилитације оболелих лица.

Према подацима са којима располаже Завод за јавно здравље Пожаревац из Извештаја о привременој неспособности – спречености за рад у току 2019. године, на територији Браничевског округа регистровано је укупно 17337 случајева апсентизма са 444472 дана одсуствовања са посла. У поређењу са претходном годином, број случајева апсентизма је мањи за 2,79% а број дана одсуствовања са посла је мањи за 2,52% у односу на претходну годину (табела 7).

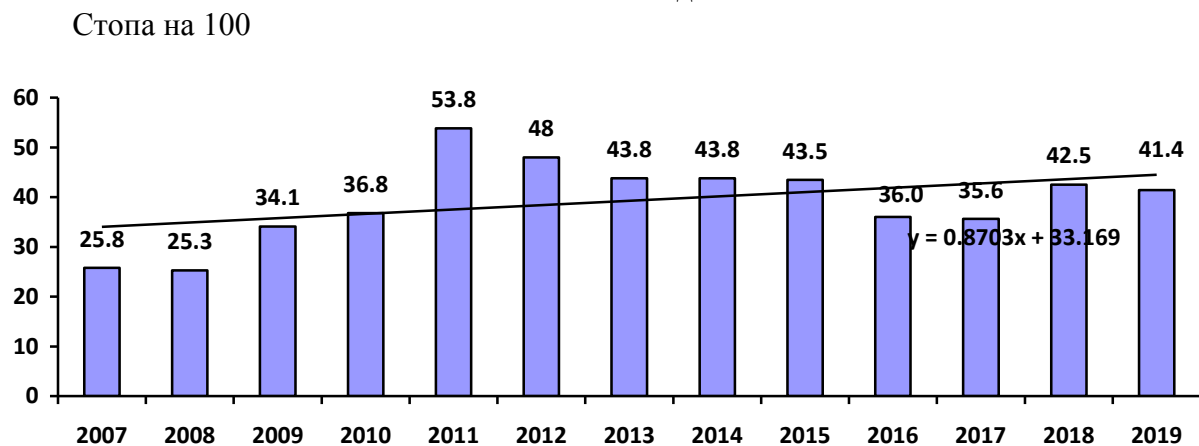
Табела 7. Приказ привремене неспособности-спречености за рад на територији Браничевског округа у 2019. години

Ред. бр.	Узрок неспособности/спречености за рад	Број случајева	Број дана	Стопа
1.	Болести и повреде ван рада	13884	243804	33,13
2.	Повреде на раду	262	9715	0,63
3.	Трудноћа и порођај	920	171458	2,20
4.	Нега члана породице	2271	19495	5,42
СВЕГА		17337	444472	41,37

Резултати анализе привремене спречености за рад у Браничевском округу показују да је највећи број поменутих случајева као и највећи број дана одсуствања са посла у 2019. години био због болести и повреда ван рада (80,08% случајева и 54,85% дана).

На територији Браничевског округа, стопа броја случајева неспособности/спречености за рад у 2019. години, износи 41,4 на 100 запослених радника (процењени број радника за Браничевски округ према Републичком заводу за статистику износи 41903 радника). У посматраном периоду, од 2007-2019. године, стопа апсентизма је значајно порасла (гафикон број 13).

Графикон 13. Стопа апсентизма на територији Браничевског округа у периоду 2007-2019. године

На основу приказаних резултата може се рећи да је инвалидност и апсентизам проблем са којим се суочавају све општине Браничевског округа и који значајно утиче на резултате анализе здравственог стања становништва.

3.2. Здравствено стање појединих категорија становништва

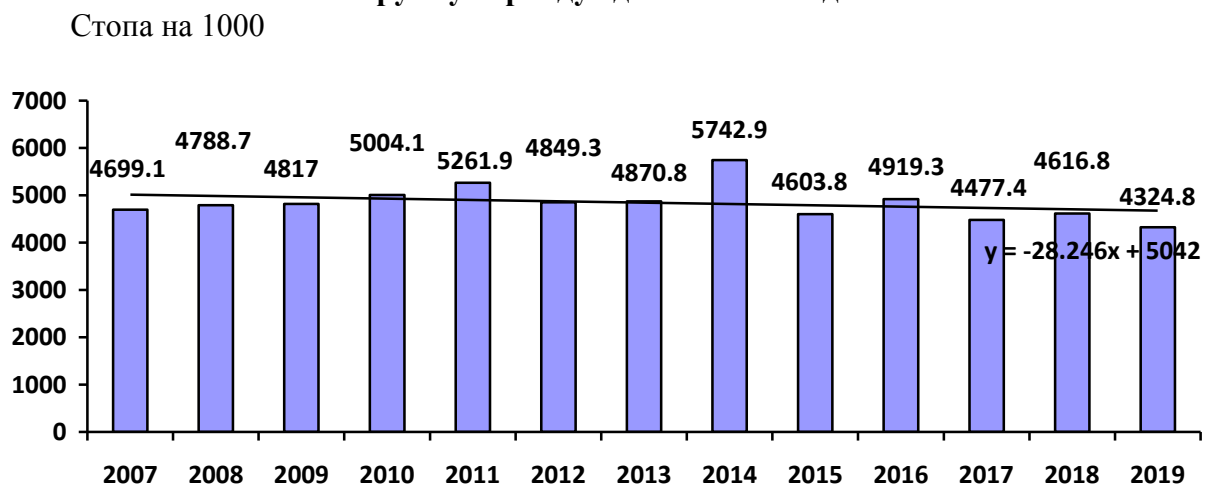
У оквиру анализе здравственог стања становништва Браничевског округа посматрани су: здравствено стање мале и предшколске деце, школске деце и омладине, одраслог становништва и жена, као и стање здравља уста и зуба свих категорија становништва.

3.2.1. Здравствено стање предшколске деце (од 0 до 6 година)

На територији Браничевског округа у 2019. години, здравствену заштиту је користило укупно 8922 детета предшколског узраста од 0 до 6 година.

У оквиру служби за здравствену заштиту предшколске деце у 2019. години, домова здравља Браничевског округа, регистровано је укупно 38586 обољења са стопом од 4324,8/1000, односно на свако дете долази по 4,3 обољења, што је за 0,3 обољења мање него претходне године. У периоду од 2007-2019. године, највећа стопа оболевања у посматраној служби била је 2014. године (графикон број 14).

Графикон 14. Стопа морбидитета предшколске деце на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2019. године

Водеће групе болести и стања по МКБ-10 регистроване у оквиру служби за здравствену заштиту мале и предшколске деце Браничевског округа у 2019. години биле су:

- 1 Болести система за дисање (X група) (62,59%)
- 2 Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (XVIII група) (10,04%)
- 3 Болести коже и болести поткожног ткива (XII група) (4,69%)
- 4 Заразне болести и паразитарне болести (I група) (4,66%)
- 5 Болести ува и болести мастоидног наставка (VIII група) (4,16%)
- 6 Болести ока и припојака ока (VII група) (3,19%)
- 7 Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора (XIX група) (2,84%)
- 8 Болести система за варење (XI група) (2,65%)
- 9 Болести мокраћно-полног система (XIV група) (1,86%)
- 10 Болести крви и болести крвотворних органа и поремећаји имунитета (III група) (1,49%)

Према приказаним резултатима анализе може се закључити да су код предшколске деце на територији Браничевског округа убедљиво прво место, као и претходних година, заузеле Болести система за дисање са 62,59%. Стопа обољења за Болести система за дисање била је 2706,9/1000.

Табела 8. Приказ најчешћих дијагноза које су регистроване у служби за здравствену заштиту предшколске деце на територији Браничевског округа 2019. године

Ранг	О К Р У Г		
	Б Р А Н И Ч Е В С К И		
	Дијагноза	Број	% од укупног броја дијагноза
1.	Pharyngitis acuta et tonsillitis acuta (Акутно запаљење ждрела и акутно запаљење крајника)	12038	31,20
2.	Infectiones tractus respiratorii superioris multiplices acutae loci non specificatis (Инфекције горњих респираторних путева неспецифичне локализације)	7174	18,60
3.	Bronchitis acuta et bronchiolitis acuta (Акутно запаљење душница и акутно запаљење крајњих огранака душница)	2191	5,68
4.	Други симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораторијски налази	1756	4,55
5.	Laryngitis et tracheitis acuta (Акутно запаљење грклана и акутно запаљење душника)	1703	4,41

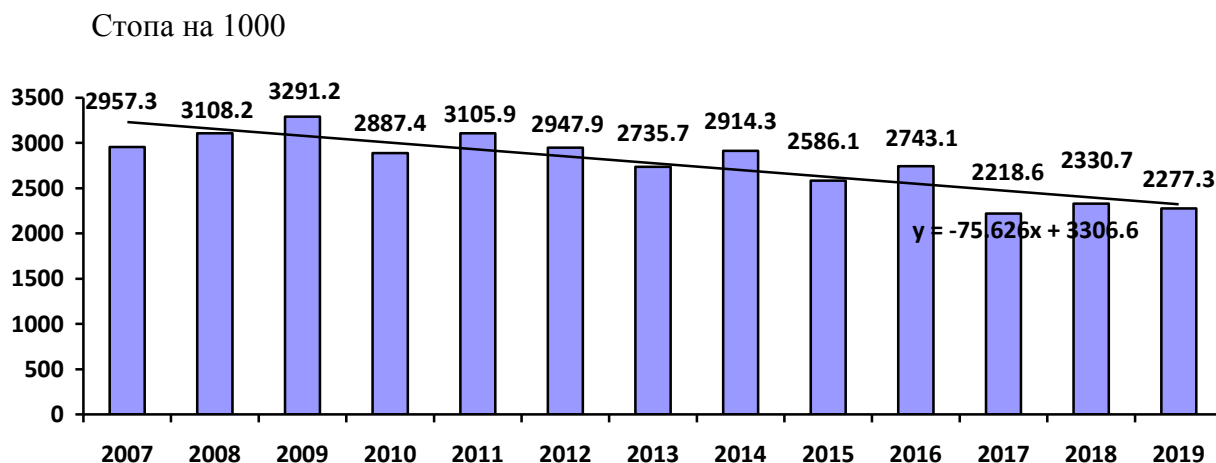
Приказани резултати показују да су и у 2019. години, као и претходних година, Болести система за дисање, односно акутно запаљење ждрела и крајника као и инфекције горњих дисајних путева били најчешћи здравствени проблеми код мале деце на територији Браничевског округа (табела 8).

3.2.2. Здравствено стање школске деце и омладине (од 7 до 18 година)

На територији Браничевског округа у 2019. години, здравствену заштиту је користило укупно 19005 школске деце и омладине од 7 до 18 година.

У оквиру служби за здравствену заштиту школске деце и омладине домова здравља Браничевског округа у 2019. години, регистровано је укупно 43280 обољења са стопом од 2277,3/1000, односно на свако школско дете долази по 2,3 обољења, што представља не промењену вредност у односу на претходну годину. У периоду од 2007-2019. године уочава се благо смањење стопе оболевања у посматраној животној доби (графикон број 15).

Графикон 15. Стопа морбидитета школске деце на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2019. године

Водеће групе болести и стања по МКБ-10 регистроване у оквиру служби за здравствену заштиту школске деце и омладине Браничевског округа у 2019. години биле су:

1. Болести система за дисање (X група) (46,45%)
2. Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (XVIII група) (15,94%)
3. Заразне болести и паразитарне болести (I група) (6,78%)
4. Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора (XIX група) (6,23%)
5. Болести коже и болести поткожног ткива (XII група) (4,96%)
6. Болести система за варење (XI група) (4,75%)
7. Болести мокраћно-полног система (XIV група) (3,13%)
8. Болести ува и болести мастоидног наставка (VIII група) (3,06%)
9. Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива (XIII група) (2,49%)
10. Болести ока и припојка ока (VII група) (2,34%)

Према претходно приказаним резултатима анализе, јасно се види да су код школске деце и омладине у Браничевском округу, Болести система за дисање најчешће дијагностикована обољења и да су, као и претходне године, убедљиво на првом месту са учешћем од 46,4%. Стопа оболевања од Болести система за дисање износи 1057,9/1000.

Табела 9. Приказ најчешћих дијагноза које су регистроване у служби за здравствену заштиту школске деце и омладине на територији Браничевског округа 2019. године

Ранг	О К Р У Г		
	Б Р А Н И Ч Е В С К И		
	Дијагноза	Број	% од укупног броја дијагноза
1.	Infectiones tractus respiratorii superioris multiplices acutae loci non specificatis (Инфекције горњих респираторних путева неспецифичне локализације)	8726	20,16
2.	Pharyngitis acuta et tonsillitis acuta (Акутно запаљење ждрела и акутно запаљење крајника)	7852	18,14
3.	Други симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораторијски налази	3548	8,20
4.	Dolor abdominalis et pelvici (Бол у трбуху и карлици)	2264	5,23
5.	Друге специфичне, неспецифичне и вишеструке повреде	1786	4,13

Приказани резултати показују да су и у 2019. години, као и претходних година, Болести система за дисање, односно инфекције горњих дисајних путева и акутно запаљење ждрела и крајника били најчешћи здравствени проблеми код школске деце и омладине на територији Браничевског округа (табела 9).

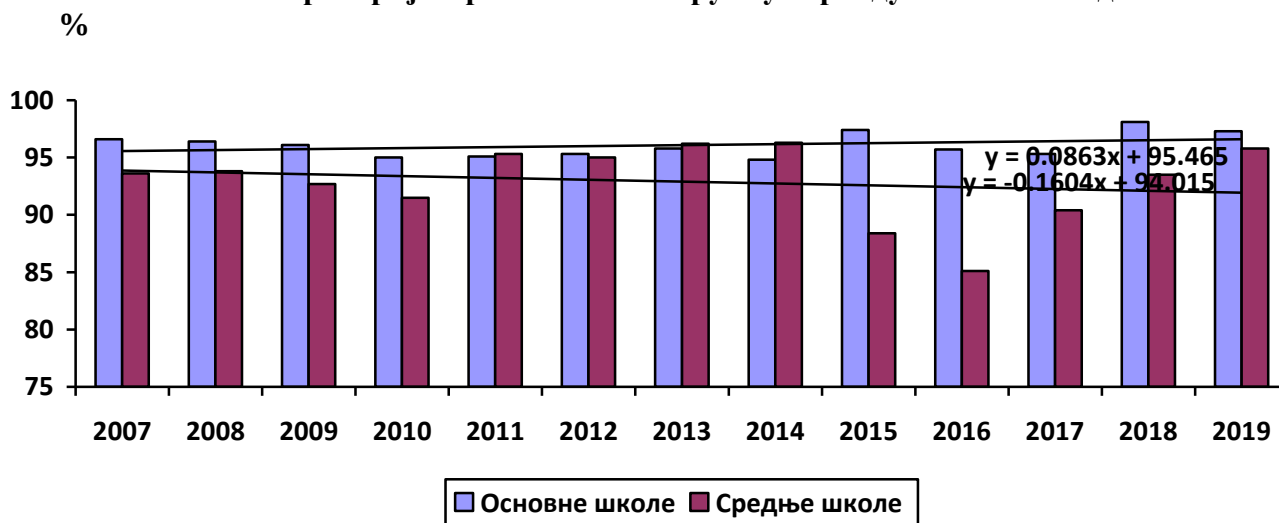
Систематски прегледи, чији су резултати веома добар показатељ здравственог стања школске деце и омладине, спроведени су код ученика основних и средњих школа на територији Браничевског округа у 2019. години, са обухватом од 97,3% код ученика основне школе и са 95,8% код ученика средње школе у односу на планирани број (табела 10.).

Табела 10. Приказ утврђених стања/обољења након спроведених систематских прегледа код ученика основне и средње школе Браничевског округа у 2019. години

Систематски прегледи ученика основне и средње школе	О К Р У Г			
	Б Р А Н И Ч Е В С К И			
	Ученици основне школе		Ученици средње школе	
Број ученика који подлежу систематским прегледима у току године	4745	100,00	1576	100,00
Обухваћено систематским прегледом	4617	97,30%	1510	95,81
Утврђено стање / обољење	Број	%	Број	%
Лоше телесно држање	566	12,26	207	13,71
Лоша телесна развијеност	135	2,92	45	2,98
Лоша телесна ухрањеност	504	10,91	127	8,41
Изражена деформација кичме (лордоза, сколиоза...)	33	0,71	16	1,06
Деформације грудног коша	92	1,99	24	1,59
Сметње вида и мотилитета	78	1,69	33	2,18
Оштећење слуха	7	0,15	3	0,20
Срчане мане	22	0,48	7	0,46
Недовољна психичка развијеност	26	0,56	1	0,07
Говорне мане	64	1,38	1	0,07
Деформације стопала	772	16,72	237	15,70

Анализа добијених резултата након спроведених систематских прегледа ученика у дефинисаним узрасту показују да су најчешће дијагностиковани проблеми код ученика и основне и средње школе били деформације стопала, лоше телесно држање и лоша телесна ухрањеност (табела 10).

Графикон 16. Обухват систематским прегледима деце у основним и средњим школама на територији Браничевског округа у периоду 2007-2019. године

Графикон број 16 показује да је у посматраном тринаестогодишњем периоду, обухват систематским прегледима код ученика основне школе био највећи у 2018. години (98,1%) а

најмањи у 2014. години (94,8%). Обухват систематским прегледима код ученика средње школе у посматраном периоду био је највећи у 2014. години (96,3%) а најмањи у 2016. години (85,1%).

3.2.3. Здравствено стање одраслог становништва

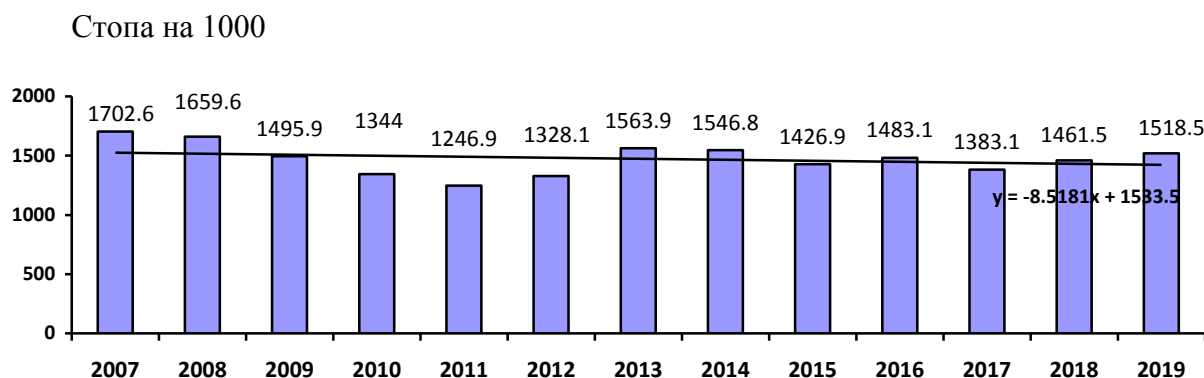
Анализа здравственог стања одраслог становништва на територији Браничевског округа за 2019. годину, рађена је на основу података добијених из служби опште медицине и медицине рада, домова здравља са територије посматраног округа.

3.2.3.1. Служба опште медицине

На територији Браничевског округа здравствене услуге у оквиру служби опште медицине остварује 108494 корисника.

У оквиру служби опште медицине домова здравља Браничевског округа у 2019. години регистровано је укупно 164752 обољења са стопом од 1518,5/1000, односно 1,5 обољења по одраслој особи, што је непромењена вредност у односу на претходну годину. У периоду од 2007-2019. године, највећа стопа оболевања била је 2007. године, а у последње три године уочава се благи пораст стопе оболевања у овој служби (графикон број 17).

Графикон 17. Стопа морбидитета код одраслог становништва у оквиру службе опште медицине на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2019. године

Водеће групе болести и стања по МКБ-10 регистроване у оквиру служби опште медицине домова здравља Браничевског округа у 2019. години, биле су:

1. Болести система крвотока (IX група) (16,51%)
2. Болести система за дисање (X група) (16,08%)
3. Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (XVIII група) (11,81%)
4. Болести мишићно-коштаног система и везивниг ткива (XIII група) (11,31%)
5. Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора (XIX група) (7,13%)
6. Болести мокраћно-полног система (XIV група) (6,33%)
7. Болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма (IV група) (4,96%)
8. Болести система за варење (XI група) (4,87%)
9. Болести ока и припојака ока (VII група) (4,17%)
10. Болести коже и болести поткожног ткива (XII група) (4,05%)

Резултати анализе показују да су у служби опште медицине у 2019. години, на првом месту регистроване Болести система крвотока са 16,51%, чија стопа износи 250,7/1000. Најчешће регистроване дијагнозе у оквиру служби опште медицине на територији Браничевског округа приказане су у табели број 11.

Табела 11. Приказ најчешћих дијагноза које су регистроване у служби опште медицине на територији Браничевског округа 2019. године

Ранг	О К Р У Г		
	Б Р А Н И Ч Е В С К И		
	Дијагноза	Број	% од укупног броја дијагноза
1.	Hypertensio arterialis essentialis (primaria) (Повишен крвни притисак, непознатог порекла)	15602	9,47
2.	Други симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораторијски налази	14010	8,50
3.	Друга обољења леђа	8904	5,40
4.	Pharyngitis acuta et tonsillitis acuta (Акутно запаљење ждрела и акутно запаљење крајника)	8621	5,23
5.	Друге специфичне, неспецифичне и вишеструке повреде	8313	5,04

Приказани резултати показују да су, као и претходних година, висок крвни притисак, други симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораторијски налази као и не дефинисана обољења леђа били најчешће регистроване дијагнозе код одраслог становништва на територији Браничевског округа и у 2019. години.

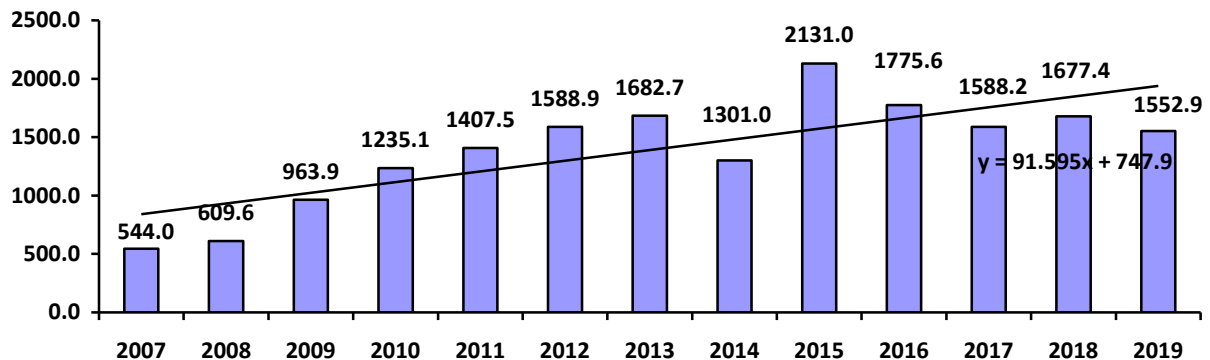
3.2.3.2. Служба здравствене заштите радника

На територији Браничевског округа у 2019. години, здравствене услуге у оквиру службе медицине рада, оних домова здравља који имају организовану поменућу службу (дз Петровац на Млави и дз Пожаревац), користило је укупно 29214 радно-активних лица.

У оквиру служби медицине рада домова здравља Браничевског округа у 2019. години, регистровано је укупно 45366 обољења са стопом од 1552,9/1000. У посматраном периоду, од 2007-2019. године, стопа морбидитета у служби за здравствену заштиту радника је била највећа 2015. године (графикон број 18).

Графикон 18. Стопа морбидитета радно активног становништва на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2019. године

Стопа на 1000

Водеће групе болести и стања по МКБ-10 које су регистроване у оквиру служби медицине рада Браничевског округа у 2019. години биле су:

1. Болести система за дисање (X група) (18,89%)
2. Болести система крвотока (IX група) (16,22%)
3. Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива (XIII група) (11,51%)
4. Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (XVIII група) (9,18%)
5. Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора (XIX група) (6,74%)
6. Болести мокраћно-полног система (XIV група) (6,55%)
7. Болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма (IV група) (6,21%)
8. Болести система за варење (XI група) (4,80%)
9. Душевни поремећаји и поремећаји понашања (V група) (3,67%)
10. Болести ока и припојака ока (VII група) (3,28%)

Анализа показује да су код радно-активног становништва на територији Браничевског округа највећи проблем у 2019. години, биле Болести система за дисање (18,9%), затим Болести система крвотока (16,2%) и Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива (11,5%). Стопа оболевања за Болести система за дисање у Браничевском округу 2019. године била је 293,4/1000.

Најчешће регистроване дијагнозе у оквиру служби медицине рада Браничевског округа приказане су у табели број 12.

Табела 12. Приказ најчешћих дијагноза које су регистроване у служби медицине рада на територији Браничевског округа 2019. године

Ранг	О К Р У Г		
	Б Р А Н И Ч Е В С К И		
	Дијагноза	Број	% од укупног броја дијагноза
1.	Hypertensio arterialis essentialis (primaria) (Повишен крвни притисак, непознатог порекла)	4464	9,84
2.	Друга обољења леђа	2832	6,24
3.	Други симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораторијски налази	2675	5,90
4.	Pharyngitis acuta et tonsillitis acuta (Акутно запаљење ждрела и акутно запаљење крајника)	2459	5,42
5.	Друге специфичне, неспецифичне и вишеструке повреде	2035	4,48

Анализирајући приказане дијагнозе може се рећи да су висок крвни притисак, не дефинисана обољења леђа као и други симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораторијски налази били најчешће регистроване дијагнозе код радно-активног становништва Браничевског округа у 2019. години.

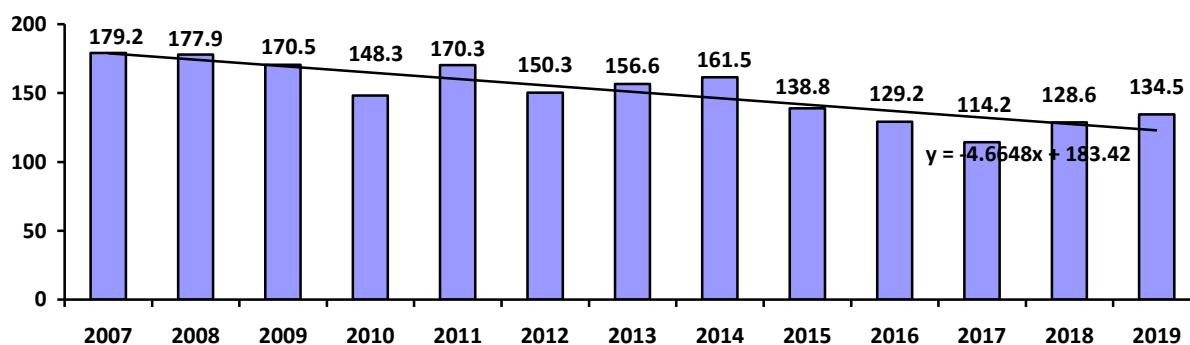
3.2.4. Здравствено стање жена

На територији Браничевског округа у 2019. години, здравствене услуге у оквиру службе за здравствену заштиту жена, имало је право да користи укупно 74685 жена које припадају животној доби од 15 и више година.

У 2019. години, у оквиру службе за здравствену заштиту жена Браничевског округа регистровано је укупно 10047 обољења са стопом од 134,5/1000. Стопа морбидитета у служби за здравствену заштиту жена у посматраном периоду, од 2007-2019. године полако опада (графикон број 19).

Графикон 19. Стопа морбидитета жена на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2019. године

Стопа на 1000

Водеће групе болести и стања по МКБ 10 регистроване у оквиру служби за здравствену заштиту жена домова здравља посматраног округа у 2019. години биле су:

1. Болести мокраћно-полног система (XIV група) (84,30%)
2. Тумори (II група) (5,36%)
3. Трудноћа, рађање и бабиње (XV група) (4,79%)
4. Заразне болести и паразитарне болести (I група) (2,31%)
5. Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (XVIII група) (1,90%)
6. Болести коже и болести поткожног ткива (XII група) (0,45%)
7. Болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма (IV група) (0,43%)
8. Болести крви и болести крвотворних органа и поремећаји имунитета (III група) (0,25%)
9. Болести система крвотока (IX група) (0,12%)
10. Болести система за варење (XI група) (0,03%)

Анализа здравственог стања жена које живе на територији Браничевског округа у оквиру службе за здравствену заштиту жена, показује да су у 2019. години, као и претходних година, најчешћи проблем биле Болести мокраћно-полног система са 84,3%, чија стопа износи 113,4/1000.

Најчешће регистроване дијагнозе у оквиру служби за здравствену заштиту жена Браничевског округа приказане су у табели број 13.

Табела 13. Приказ најчешћих дијагноза које су регистроване у служби за здравствену заштиту жена на територији Браничевског округа 2019. године

Ранг	О К Р У Г		
	Б Р А Н И Ч Е В С К И		
	Дијагноза	Број	% од укупног броја дијагноза
1.	Cervicitis uteri (Запаљење грлића материце)	1975	19,66
2.	Болести дојке	1443	14,36
3.	Друга запаљења женских карличних органа	1249	12,43
4.	Morbi climacterici (Болести менопаузе-климактеријума)	1091	10,86
5.	Друга обољења полно-мокраћног пута	673	6,70

Приказани резултати показују да су и у 2019. години, као и претходних година највећи проблем код жена са 15 и више година живота у Браничевском округу биле запаљење грлића материце и Болести дојке: Dysplasia mammae benigna (Доброћудни поремећај ткива дојке), Morbi mammae inflammatorii (запаљења дојке), Hypertrophia mammae (увећање дојке) и Nodulus mammae (чвор дојке), као и друга запаљења женских карличних органа.

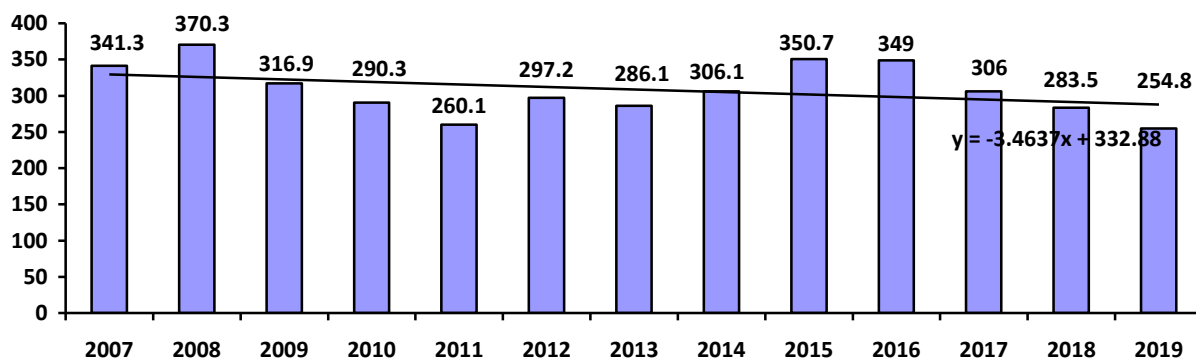
3.2.5. Здравствено стање зуба и орално здравље

У оквиру службе стоматолошке здравствене заштите током 2019. године, на територији Браничевског округа регистровано је укупно 42199 обољења са стопом од 254,8/1000. Посматрајући период од 2007-2019. године, може се рећи да је стопа у 2019.

години мања за 25,3% у односу на прву годину посматрања (2007. годину) (графикон број 20).

Графикон 20. Стопа морбидитета у стоматолошкој здравственој заштити на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2019. године

Стопа на 1000

Од укупног броја приказаних обољења зуба на територији Браничевског округа (42199), код деце од 0 до 6 година регистровано је 3949 обољења (стопа 442,6/1000), код школске деце од 7 до 14 година регистровано је 13468 обољења (стопа 1128,4/1000), код школске деце од 15 до 18 година регистровано је 2564 обољења (стопа 362,7/1000), код одраслих од 19 до 64 године регистровано је 14006 обољење (стопа 144,4/1000) и код лица са 65 и више година регистровано је 8212 обољења (стопа 201,6/1000).

Табела 14. Приказ најчешћих дијагноза које су регистроване у служби стоматолошке здравствене заштите на територији Браничевског округа 2019. године

Ранг	ОКРУГ		
	БРАНИЧЕВСКИ		
	Дијагноза	Број	% од укупног броја дијагноза
1.	Morbi pulpae et textus periapicalis (Болести пулпе зуба и ткива око врха зуба)	12541	29,72
2.	Caries dentium (Каријес-квар зуба)	10485	24,85
3.	Morbi dentium et textus sustentionalis alii (Друге болести зуба и потпорног ткива)	5852	13,87
4.	Morbi textuum dentium durarum alii (Друге болести тврдих ткива зуба)	3599	8,53
5.	Morbi gingivae et processus alveolaris edentati alii (друге болести десни и безубог алвеолног наставка)	3219	7,63

Резултати анализе показују да су и у 2019. години, као и претходних година, на територији Браничевског округа, најчешће регистроване дијагнозе у оквиру стоматолошке здравствене заштите биле: болести пулпе зуба и ткива око врха зуба, зубни каријес и неозначене болести зуба и потпорног ткива (табела 14).

3.3. Болнички морбидитет

Болнички морбидитет, као веома важан показатељ здравственог стања становништва на територији Браничевског округа посматран је кроз Извештаје о хоспитализацији болнички лечених лица.

На територији Браничевског округа стационарну здравствену заштиту становништву обезбеђују Општа болница Пожаревац и Општа болница Петровац на Млави.

Болничко лечење на територији Браничевског округа у 2019. години, са укупним бројем запослених здравствених радника (лекара и медицинских сестара/техничара), капацитетом, оптерећеношћу, заузетошћу и просечном дужином лечења приказано је у табели број 15.

Табела 15. Стационарно лечење на територији Браничевског округа у 2019. години

ОКРУГ	Општа болница	Број запослених*			Број пост-еља**	Број лече-них**	Број оствар. б.о. дана**	Прос. дужи. лечења**	Заузет. постеља у %**	Број умрлих***
		Укуп	Лекара	Технич.						
Браничевски	Петровац на Млави	197	51	146	138	3734	24197	6,48	48,04	162
	Пожаревац	725	164	561	530	15971	104903	6,57	54,23	956
	Свега	922	215	707	668	19705	129100	6,55	52,94	1118

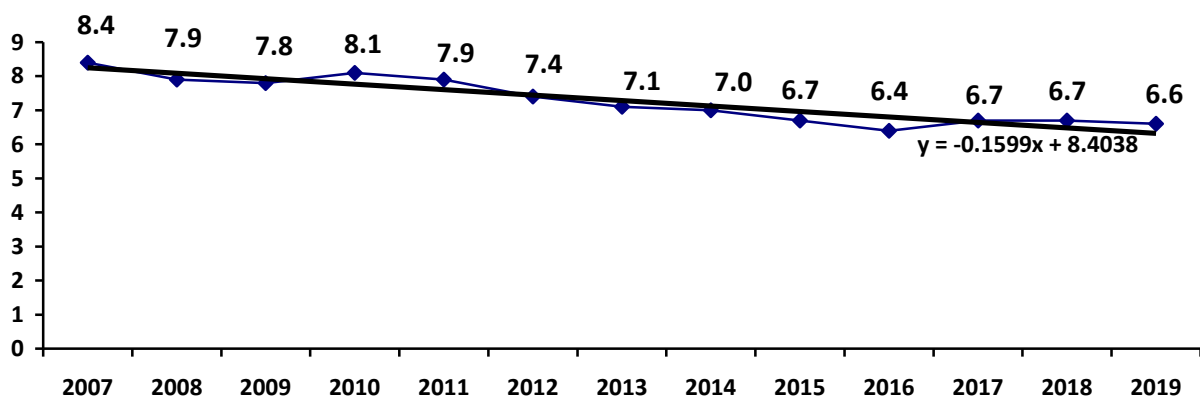
*Приказани број запослених подразумева само лекаре и техничаре без осталих здравствених радника (фармацеута), сарадника и немедицинског особља.

**Подаци преузети из Планско-извештајних табела за стационарне здравствене установе-Капацитети и коришћење болничких постеља.

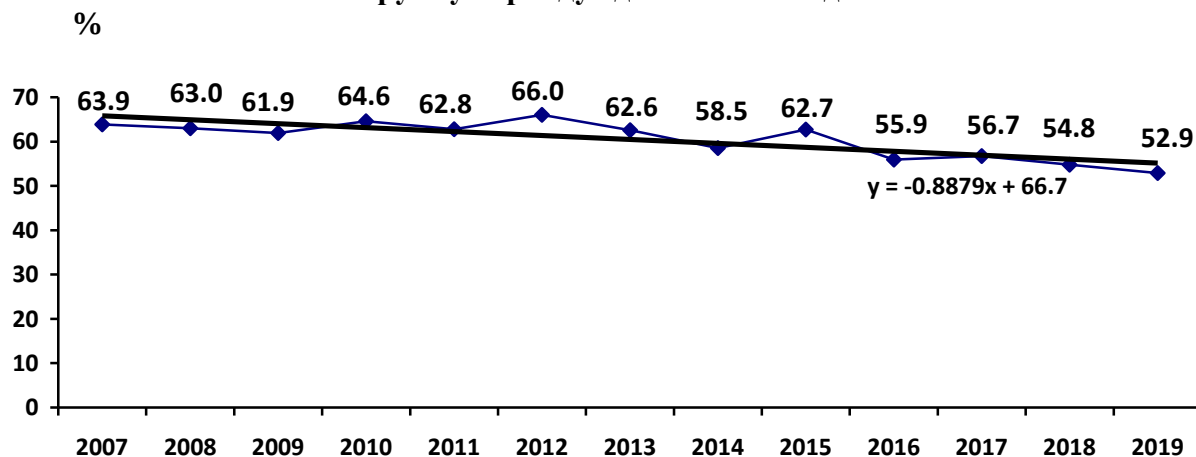
***Подаци преузети из Извештаја службе за болничко-стационарно лечење (Свезни извештај Обр.Бр 3-21-60)

На основу података у периоду од 2007. до 2019. године уочавамо да у болницама Браничевског округа просечна дужина лечења као и просечна заузетост постеља у процентима благо опада (графикон број 21 и 22).

Графикон 21. Просечна дужина лечења у болницама Браничевског округа у периоду од 2007-2019. године

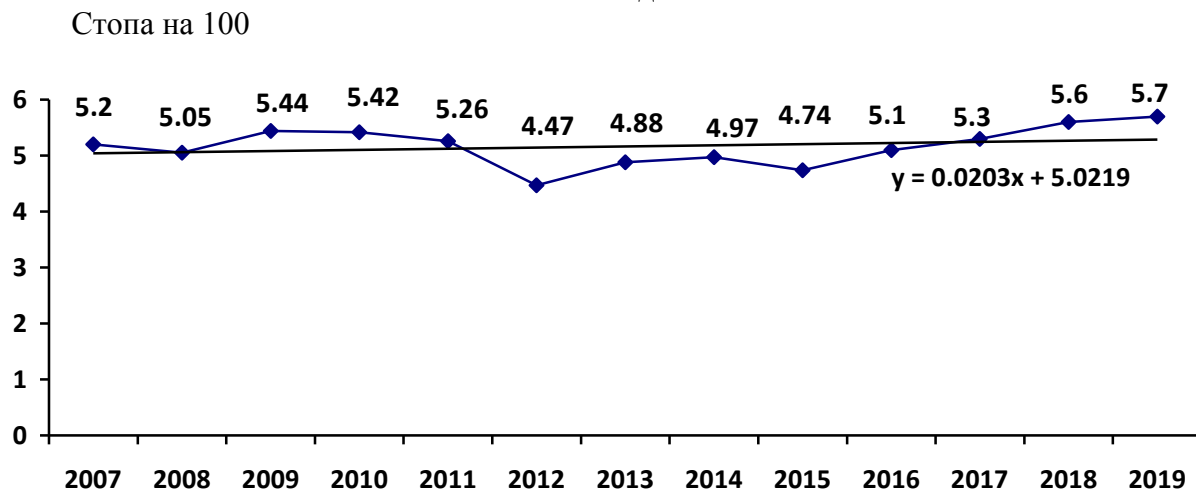

Графикон 22. Просечна заузетост постеља у процентима у болницама Браничевског округа у периоду од 2007-2019. године

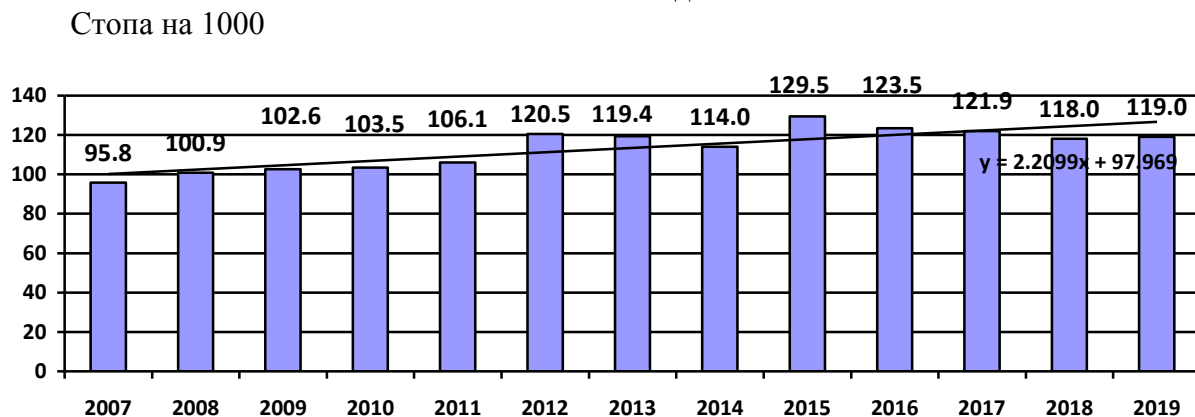
У посматраном тринаестогодишњем периоду вредност стопе леталитета у болницама Браничевског округа била је најнижа 2012. године, а у последње три године дошло је поново до раста тренда (графикон број 23).

Графикон 23. Стопа леталитета у болницама Браничевског округа у периоду од 2007-2019. године

Према добијеним резултатима стопа хоспитализације у 2019. години у Општој болници Пожаревац била је 126,02 хоспитализованих на 1000 становника, што је за 0,9% више у односу на 2018. годину, а у Општој болници Петровац на Млави стопа хоспитализације износила је 96,0 болнички лечених лица на 1000 становника, што је за 0,7% више у односу на претходну годину. У 2019. години, на нивоу Браничевског округа, за две болнице, стопа хоспитализације је износила 119 на 1000 становника. Посматрајући период од 2007-2019. године, стопа хоспитализације је у посматраном периоду, порасла 23,2% (графикон број 24).

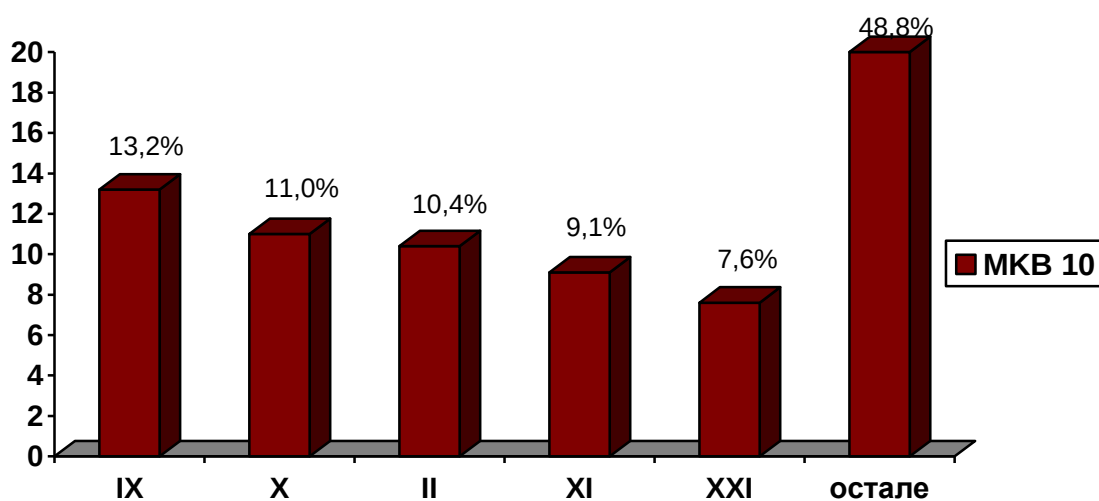
Графикон 24. Стопа хоспитализације на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2019. године

Анализирајући старосну структуру стационарно лечених лица у 2019. години, у општим болницама Браничевског округа, може се рећи да од укупног броја лечених највећи проценат, како у Општој болници Пожаревац тако и Општој болници Петровац на Млави, припадао је особама са 65 и више година (41,0% у пожаревачкој и 54,8% у петровачкој болници), а на нивоу округа тај проценат износи 42,98%. Најмањи проценат од укупног броја лечених, на нивоу Браничевског округа, припада категорији становништва од 7 до 18 година (4,36%).

Према основном разлогу хоспитализације, резултати анализе показују да је у 2019. години, највећи број лица на територији Браничевског округа био хоспитализован због Болести система крвотока (13,2%), Болести система за дисање (11,0%) и Тумори (10,4%) (графикон 25).

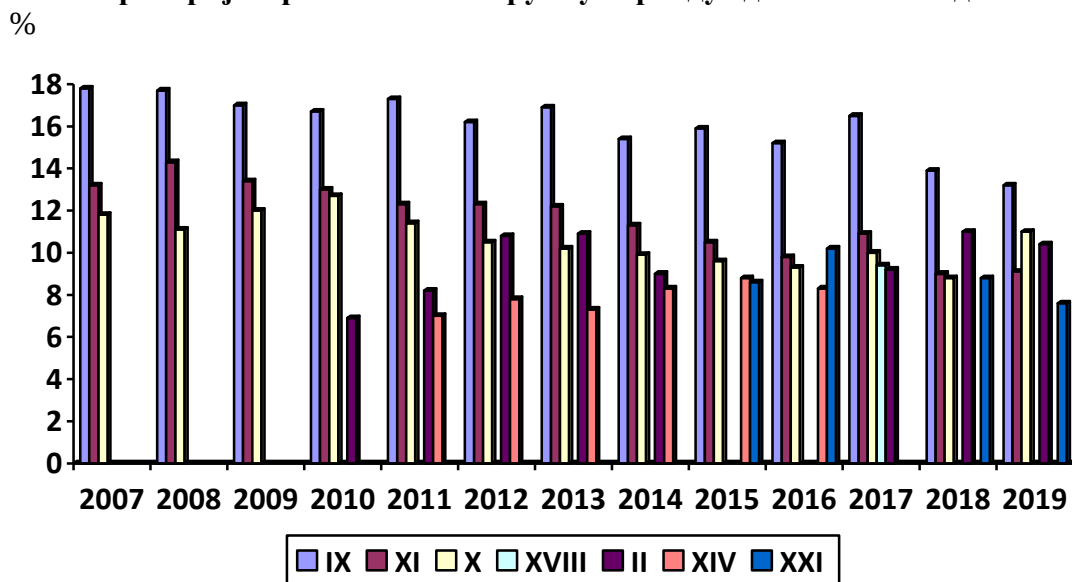
Графикон 25. Најчешћи разлози хоспитализације на територији Браничевског округа по МКБ 10 у 2019. години

Болести система крвотока биле су водеће у целом посматраном периоду, од 2007-2019. године. Према подацима из графикона број 26, у поређењу са претходном годином, уочавамо да је учешће оболелих од Болести система за дисање у порасту а Болести система

за варење и Тумори у благом опадању, док је учешће оболелих од Болести система крвотока и даље високо и заузима прво место.

Графикон 26. Учешће водећих група болести у болничком морбидитету болница на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2019. године

Према подацима приказаним у табели 16, у 2019. години, најчешћи узрок хоспитализације у општој болници Пожаревац били су Тумори а у Општој болници Петровац на Млави биле су Болести система крвотока.

Табела 16. Приказ водећих група болести у болницама Браничевског округа у 2019. години

Ред бр.	ОКРУГ	ОПШТА БОЛНИЦА	ГРУПА БОЛЕСТИ ПО МКБ-10	БРОЈ ХОСПИТАЛ.	%ОД УКУП. БРОЈА ЛЕЧЕНИХ
1.	Браничевски	ПОЖАРЕВАЦ	II	2331	11,50
			IX	2176	10,74
			X	1930	9,52
			XI	1751	8,64
			XXI	1717	8,47
		ПЕТРОВАЦ НА МЛАВИ	IX	948	27,52
			X	675	19,59
			XI	414	12,02
			III	192	5,57
			XIV	178	5,17

Најчешће утврђене дијагнозе, као основни разлог болничког лечења, у општим болницама Браничевског округа приказане су у табели број 17. Ако се искључи разлог хоспитализације због порођаја (Partus spontaneus capite i Partus sectione caesarea selectivus), као и боравк у здравственој установи ради одређених третмана и здравствене заштите и због недовољно дефинисаних стања и симптома, у Општој болници Пожаревац најчешћи разлози хоспитализације били су: Злоћудни тумори дојке и Секундарна слабост узрокована

недостатком гвожђа а у Општој болници Петровац на Млави Хронична опструктивна болест плућа са акутним погоршањем, неозначена и Застојно обољење мишића срца (табела 17.).

Табела 17. Приказ водећих дијагноза болести које су лечене у општим болницама Браничевског округа 2019. године

Ранг	БРАНИЧЕВСКИ ОКРУГ					
	ОПШТА БОЛНИЦА ПОЖАРЕВАЦ			ОПШТА БОЛНИЦА ПЕТРОВАЦ		
	Дијагнозе лечених лица	Број	% од укупног бр. лечених	Дијагнозе лечених лица	Број	% од укупног бр. лечених
1.	Neoplasma malignum mammae, non specificatum (C50.9)	434	2,14	Morbus pulmonis obstructivus chronicus cum exacerbatione acuta, non specificatus (J44.1)	238	6,91
2.	Anaemia sideropenica secundaria (D50.0)	405	2,00	Cardiomyopathia congestiva (I42.0)	200	5,81
3.	Pneumonia, non specificata (J18.9)	351	1,73	Fibrillatio atriorum et fluctuatio atriorum (I48)	171	4,96
4.	Diarrhoea et gastroenteritis, causa infectionis suspecta (A09.9)	323	1,59	Pneumonia, non specificata (J18.9)	112	3,25
5.	Agranulocytosis (D70)	310	1,53	Hypertensio arterialis essentialis (primaria) (I10)	106	3,08

Посматрајући II и IX групу по МКБ-10, односно Туморе и Болести система крвотока, као водеће групе у укупном броју стационарно лечених лица у општим болницама на територији Браничевског округа, приказали смо најчешће дијагнозе за II групу у Општој болници Пожаревац и најчешће дијагнозе за IX групу у Општој болници Петровац на Млави (табела 18.).

Табела 18. Приказ најчешћих дијагноза водећих група болести по МКБ-10 у општим болницама Браничевског округа у 2019. години

Р а н г	БРАНИЧЕВСКИ ОКРУГ					
	ОПШТА БОЛНИЦА ПОЖАРЕВАЦ			ОПШТА БОЛНИЦА ПЕТРОВАЦ		
	Најчешће дијагнозе II групе по МКБ 10 класификацији (водећа група)	Бр.	% од укупног броја лечених из II групе	Најчешће дијагнозе IX групе по МКБ 10 класификацији (водећа група)	Бр.	% од укупног броја лечених из IX групе
1.	Neoplasma malignum mammae, non specificatum (C50.9)	434	18,62	Cardiomyopathia congestiva (I42.0)	200	21,10
2.	Neoplasma malignum bronchi et pulmonis, non specificatum (C34.9)	216	9,27	Fibrillatio atriorum et fluctuatio atriorum (I48)	171	18,04
3.	Neoplasma malignum recti (C20)	160	6,86	Hypertensio arterialis essentialis (primaria) (I10)	106	11,18
4.	Neoplasma malignum ovarii (C56)	105	4,50	Angina pectoris, non specificata (I20.9)	66	6,96
5.	Polycythaemia vera (D45)	97	4,16	Infarctus myocardii subendocardialis acutus (I21.4)	28	2,95

На основу овако приказаних дијагноза, водећих група по МКБ-10, може се рећи да је у 2019. години, у Општој болници Петровац на Млави највећи број лечених болесника био са Застојним обољењем мишића срца и Треперењем преткомора и лепршањем преткомора а у Општој болници Пожаревац са Злоћудним тумором дојке, неозначеним и Злоћудним тумором душника и плућа неозначеним.

3.4. Морталитет

На територији Браничевског округа посматрани су: општа стопа морталитета, специфична стопа морталитета по полу лица од 20 до 49 година, специфична стопа морталитета болести система крвотока и тумора, стопа морталитета одојчади, стопа матерналног морталитета, стопа морталитета деце од једне до навршене четврте године живота, стопа смртности деце до пет година живота и пропорционални морталитет деце до пет година живота (табела 19).

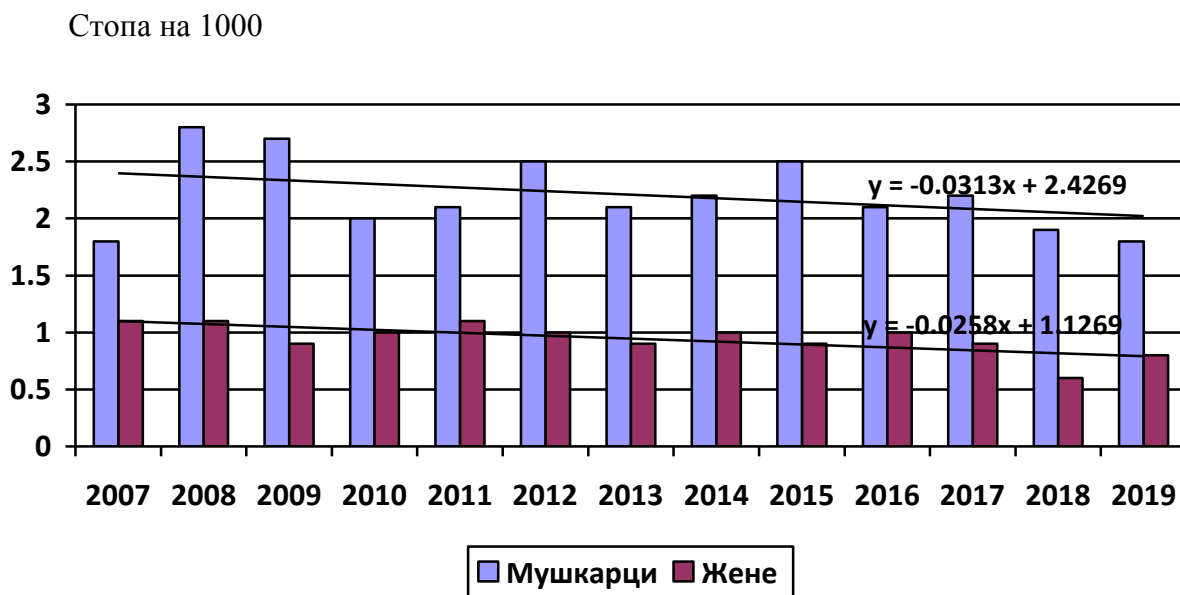
Табела 19. Показатељи „негативног” здравља на територији Браничевског округа у 2019. години

ОПШТИНА	Општа стопа морталитета	Спец. стопа морталитета М 20-49 год. живота	Спец. стопа морталитета Ж 20-49 год. живота	Спец. стопа морталитета Бол. сист. крвотока	Спец. стопа морталитета Тумора	Стопа матерналног морталитета	Стопа морталитета одојчади	Стопа морталитета деце од 1 до навршене 4. године живота	Стопа морталитета деце до 5 године живота	Пропорционални морталитет деце до 5 година живота
Велико Градиште	20,31	0,00	0,70	1203,29	413,83	0,00	9,62	0,00	9,62	0,31
Голубац	20,85	2,22	0,00	1193,42	411,52	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Жабари	25,11	1,65	0,65	1442,46	395,34	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Жагубица	17,83	1,53	0,58	1227,71	259,88	0,00	15,63	0,00	15,63	0,50
Кучево	23,85	2,97	2,95	1667,44	262,47	0,00	27,03	0,00	27,03	0,65
Мало Црниће	23,14	3,15	0,61	1590,58	340,84	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Петровац	19,76	1,70	0,59	1359,15	299,23	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Пожаревац	15,43	1,82	0,78	816,77	302,46	0,00	4,39	0,76	7,32	0,45
Браничевски округ	18,67	1,78	0,83	1135,63	318,77	0,00	5,49	0,40	7,06	0,29

Анализа морталитета за 2019. годину на територији Браничевског округа је показала да просечно трајање живота на поменутој територији износи 75,0 година.

У периоду од 2007. до 2019. године специфична стопа морталитета мушкараца узраста 20-49 година била је највећа 2008. године и од тада благо опада, као и специфична стопа умирања жена исте старосне доби од 2011. године је у благом опадању (графикон број 27).

Графикон 27. Специфична стопа морталитета узраста 20-49 година оба пола на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2019. године

Специфичне стопе морталитета од болести система крвотока и тумора у посматраном једанаестогодишњем периоду су у порасту (графикон бр 28).

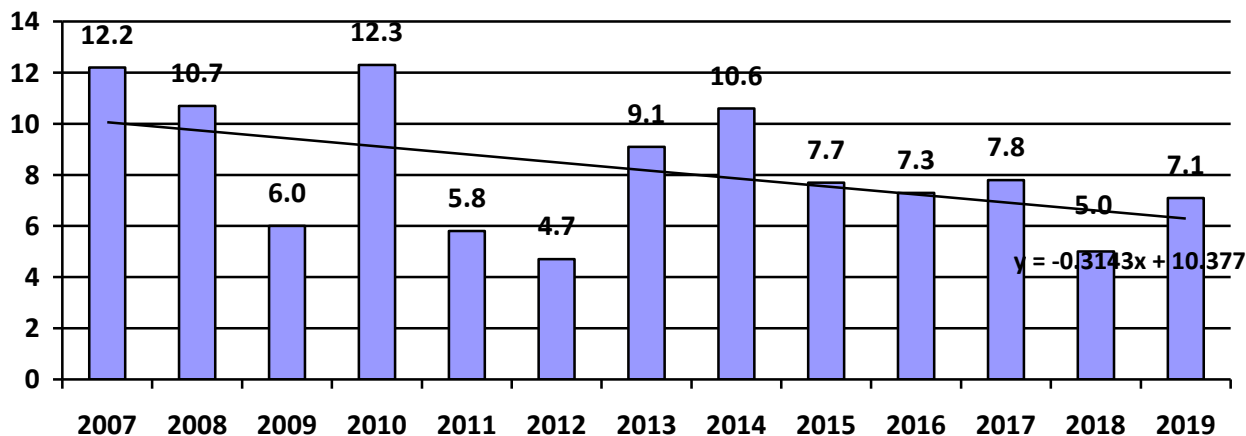
Графикон 28. Специфична стопа морталитета изабраних група болести на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2019. године

Од узрасто-специфичних стопа смртности, као што смо напоменули анализирани су стопа смртности одојчади, стопа смртности деце узраста испод 5 година живота и узраста од 1 - 4 године живота. На територији Браничевског округа у периоду од 2007-2019. године, смртност деце до 5 година живота је у благом опадању, док смртност деце од 1 до навршене 4. године живота, у последњих пет година варира (графикон број 29 и 30).

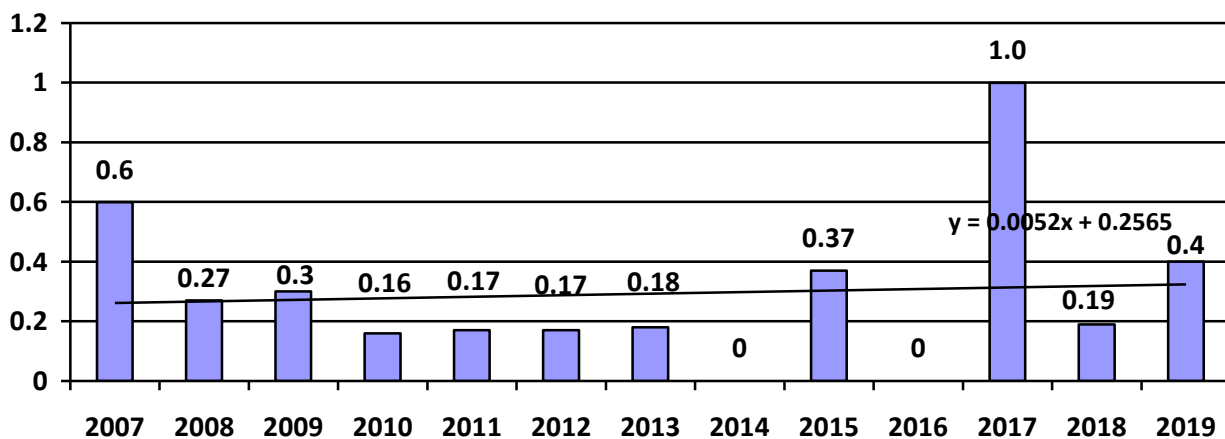
Графикон 29. Смртност деце до 5. године живота на територији Браничевског округа у периоду 2007-2019. година

Стопа на 1000

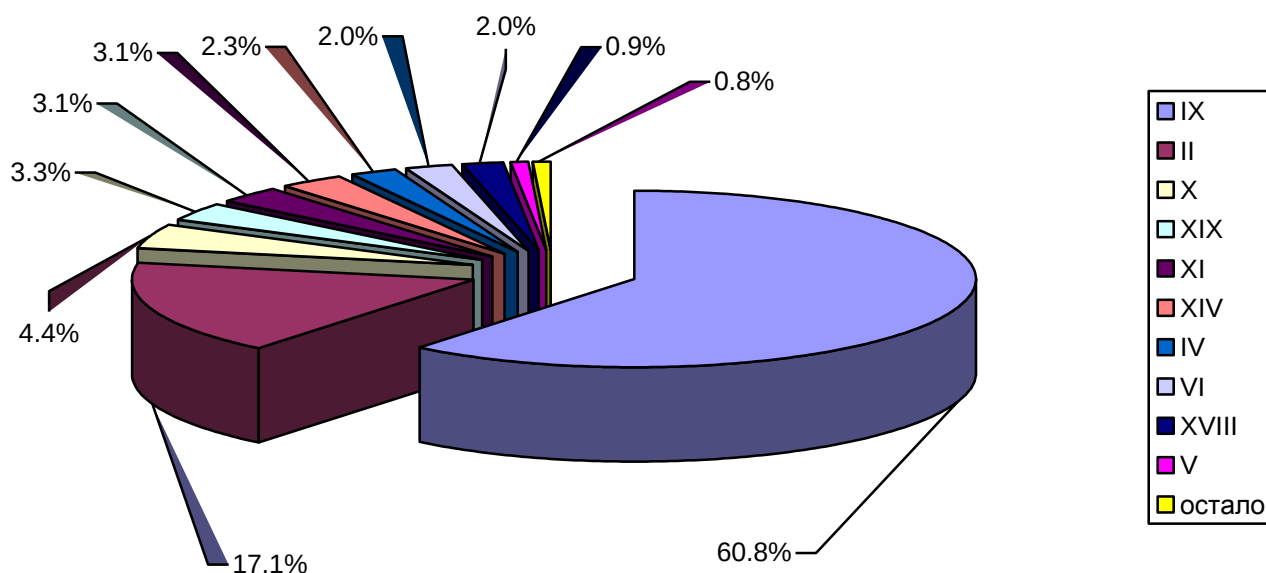
Графикон 30. Смртност деце од 1 до навршене 4. године живота на територији Браничевског округа у периоду 2007-2019. година

Стопа на 1000

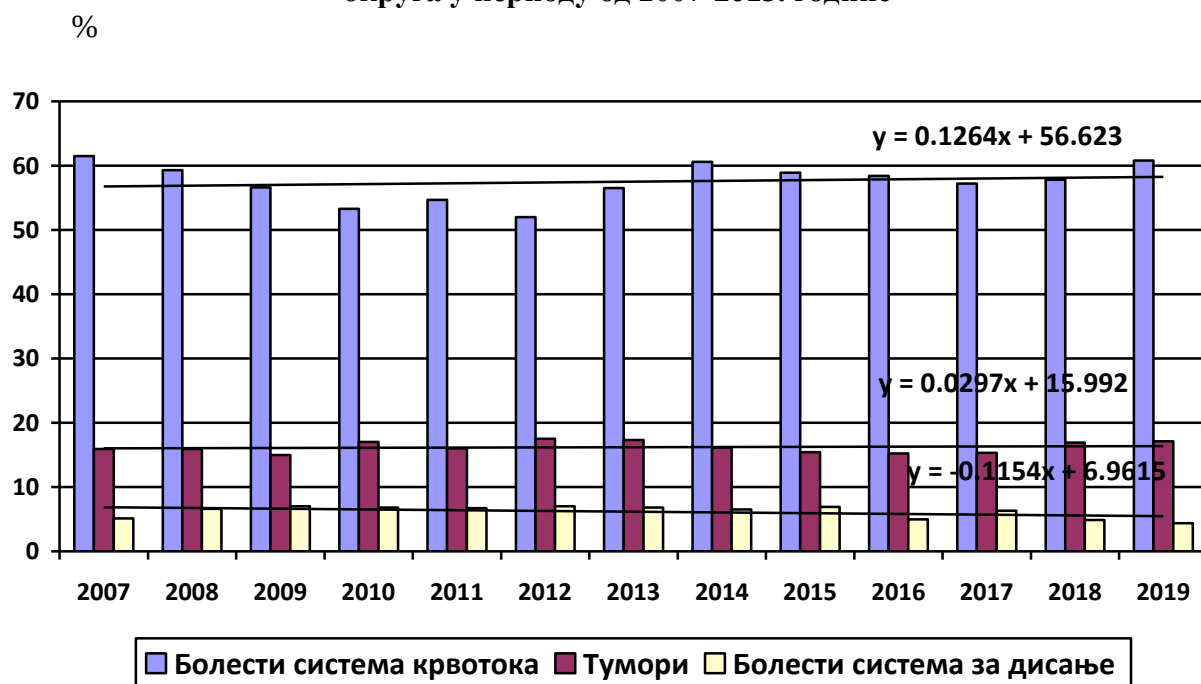
Према узроку смрти по МКБ-10, у 2019. години, на територији Браничевског округа, највећи број лица је умро од: Болести система крвотока (1881 лице или 60,81%) и Тумора (528 лица или 17,07%) (графикон бр. 31).

**Графикон 31. Водећи узроци смрти по МКБ-10 на територији Браничевског округа
2019. године**

У периоду од 2007. до 2019. године, Болести система крвотока заузимају убедљиво водеће место у умирању становништва на територији Браничевског округа а друго и треће место заузимају Тумори и Болести система за дисање (графикон број 32).

Графикон 32. Учешће водећих група болести у умирању на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2019. године

IV СПРОВЕДЕНЕ МЕРЕ И АКТИВНОСТИ НА ТЕРИТОРИЈИ БРАНИЧЕВСКОГ ОКРУГА 2019. ГОДИНЕ У ЦИЉУ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА И УНАПРЕЂЕЊА ЗДРАВЉА СТАНОВНИШТВА И ПРЕВЕНЦИЈЕ БОЛЕСТИ

4.1 Спречавање и сузбијање болести

На територији Браничевског округа у току 2018. године спроведене су мере примарне превенције у циљу очувања здравља и спречавања и сузбијања обољења. Мере спречавања и сузбијања обољења, односно мере специфичне превенције се спроводе као: вакцинација, дезинфекција, дезинсекција и асанација.

4.1.1. Вакцинација

Вакцинација је веома специфична мера превенције јер штити само вакцинисане особе од обољења против којих су вакцинисане. На територији Браничевског округа у 2019. години спроведена је имунизација према Календару обавезне имунизације у Републици Србији против одређених заразних болести (туберкулозе, дечије парализе, дифтерије, тетануса, великог кашља, обољења изазваних *Haemophilus influenzae*, обољења изазваних стрептококусом пнеумоније, Хепатитиса Б, морбила, рубеле и паротитиса (табела 20).

Табела 20. Приказ спроведене имунизације према Календару обавезне имунизације на територији Браничевског округа у 2019. години

Ред. број	ВАКЦИНА		Број планираних	Број вакцинисаних	%
1.	BCG-против туберкулозе	Број вакцинисаних	1213	1206	99,42
2.	DTaP-IPV-Hib-против дифтерије, тетануса, великог кашља; против дечје парализе; против обољења које изазива хемофилус инфлуенце тиб б	Број вакцинисаних	1245	1208	97,03
		Ревакцинација у 2. год.	1241	1130	91,06
2.1	TdaP (DT)- против дифтерије, тетануса и великог кашља	Ревакцинација у 7. год.	1324	1228	92,75
2.2	TdaP (DT pro adultis) – против дифтерије, тетануса и великог кашља	Ревакцинација у 14. год.	1600	1370	85,63
2.3	bOPV (IPV)-против дечје парализе	Ревакцинација у 7. год.	1324	1226	92,60
		Ревакцинација у 14. год.	1600	1370	85,63
3.	PCV-против обољења изазваних стрептококусом пнеумоније	Број вакцинисаних вакцином пнеумококна коњугована са 3 дозе (Synflorix)	1245	1127	90,52
		Ревакцинација пнеумококном коњугованом вакцином (Synflorix) у 2. години	1231	808	65,64
4.	НВ-против Хепатитиса Б	Вакцинација у 1. год. (са 3 дозе)	1245	1161	93,25
		Вакцинација-пропуштена годишта (са 3 дозе)	87	42	48,28
5.	MMR-против малих богиња, заушки и рубеле	Број вакцинисаних у 2. год.	1234	1127	91,33
		ревакцинација у 7. год.	1324	1260	95,17
		пропуштена годишта		164	

Према приказаним подацима о спроведеној имунизацији у 2019. години, на територији Браничевског округа, можемо рећи да су вакцинације као и ревакцинације спроведене успешно, осим ревакцинације ТдаП и БОПВ у 14. години живота и ревакцинације пнеумококном коњугованом вакцином у 2. години живота.

Проблеми који су пратили спровођење имунизације током 2019. године су слични као и предходних година и мање или више односили су се на дистрибуцију и прераспodelу одређених, недостајућих врста вакцина као и на неодржавање на позив за вакцинацију. Такође проблем су представљале и вишедозне вакцине, јер се растур са тим повећавао у односу на предвиђени, што је последица смањеног броја новорођене деце из године у годину. У таквој ситуацији службе би заказивале више деце за један дан да би сва деца била обухваћена, односно да би се постигао задовољавајући обухват од 95% и смањио растур.

Посебан проблем и даље представљају раздвојени вакцинални пунктови на деčјим и школским одељењима, што се посебно односи на ДЗ Пожаревац ДЗ Смедеревска Паланка, као и недостајући кадар у одређеним домовима здравља (нпр. РЈ Костолац, ДЗ Пожаревац).

V СПРОВЕДЕНЕ МЕРЕ И АКТИВНОСТИ НА ТЕРИТОРИЈИ БРАНИЧЕВСКОГ ОКРУГА 2019. ГОДИНЕ У ЦИЉУ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА И УНАПРЕЂЕЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

У току 2019. године, од стране Одељења за хигијену и заштиту животне средине Завода за јавно здравље Пожаревац и територијалних ХЕ служби, вршен је хигијенско-санитарни надзор водних објеката као и контрола хигијенске исправности воде за пиће и то, према Програму заштите од заразних болести и према Правилнику о хигијенској исправности воде за пиће, на територији свих општина Браничевског округа.

На територији Браничевског округа постоји 8 централних градских водовода, 55 сеоских водовода и 161 јавних водних објеката за локално снабдевање водом који су под сталном контролом/надзором Завода за јавно здравље Пожаревац. Поред наведених објеката постоје и појединачни или индивидуални бунари који се контролишу на захтев њихових власника.

У току 2019. године, редовна дезинфекција спроведена је код 7 централних градских водовода (није спроведена само у Жабарима), док је редовно испитивање хигијенске исправности воде спроведено код свих 8 поменутих објеката. У оквиру поменутог испитивања у 2019. години узето је укупно 176 узорака на бактериолошки преглед, од којих су 4 узорка (2,27%) била неисправна (у Петровцу 2 узорка и у Жабарима 2 узорка). Разлог бактериолошке неисправности биле су колиформне и аеробне мезофилне бактерије. Исти број узорака (176) прегледан је на физичко-хемијску исправност, од којих је 12 узорака (6,8%) било неисправно. Физичко-хемијску неисправност имао је градски водовод у Жабарима (свих 8 узорака), градски водовод у Кучеву (1 узорак), градски водовод у Петровцу (1 узорак) и градски водовод у Костолцу (2 узорка). Разлог физичко-хемијске неисправности била су повећана концентрација нитрата (NO₃), мутноћа и повећана концентрација мангана.

На територији Браничевског округа, који броји укупно 189 села, постоји 55 сеоских водовода, од којих 36 имају легалног власника (ЈКП) а 19 сеоских водовода су са нелегалним власником (месне заједнице, групе грађана и др.). У 2019. години, на поменутих објектима спроведено је 9 редовних и 24 повремене дезинфекције, док код 22 сеоска водовода није рађена дезинфекција јер су били исправни. У 2019. години било је 37 редовних и 7 повремених испитивања хигијенске исправности воде сеоских водовода, док у 11 сеоских водовода није било контроле хигијенске исправности. Од укупно 88 узетих узорака на бактериолошки преглед, 16 узорака (18,2%) било је неисправно због присуства колиформних бактерија и аеробних мезофилних бактерија. Исти број узорака (88) узет је на физичко-

хемијски преглед, од којих је 15 узорака (17,00%) било неисправно због мириса, мутноће, повећане концентрације амонијака и повећане концентрације нитрата (NO₃). Повећана концентрација нитрата била је код 11 узетих узорака.

На територији Браничевског округа постоји 161 јавни водни објекат, од којих је 107 унапређен тип изворишта (бушени бунар, заштићени извор, заштићени копани бунар) и 54 неунапређен тип изворишта (незаштићени извори, незаштићени копани бунари, цистерна: мобилна или стационарна). У току 2019. године, спроведено је 88 редовних и 43 повремених испитивања хигијенске исправности воде јавних водних објеката. Урађен је бактериолошки преглед на 616 узорака и утврђена неисправност код 226 узорака (36,69%) због присуства колиформних бактерија и аеробних мезофилних бактерија. На 616 узорака извршен је физичко-хемијски преглед и утврђена неисправност код 250 узорака (40,58%) због мутноће, повећане концентрације амонијака, повећане концентрације нитрита (NO₂) и повећане концентрације нитрата (NO₃). Повећана концентрација нитрата била је код 177 узетих узорака.

Према годишњем извештају о кретању заразних и паразитарних болести на територији Браничевског округа, постоје 8 градске депонија смећа, и код неких је доста урађено на побољшању стања (Пожаревац), али још увек све имају хигијенско-санитарне недостатке, самим тим угрожавају околну земљиште, подземне воде и ваздух. Капацитети неких депонија су већ попуњени, а решења се траже у отварању регионалних депонија. Сеоске депоније смећа су практично бројна сметлишта ван села, а има и одлагања смећа у водотоке и лагеровања у двориштима. Само у 5 насеља одређене су локације за депоновање смећа, али без потребних хигијенско-санитарних садржаја.

У оквиру Диспозиције отпадних вода на територији Браничевског округа, у току 2019. године, од 16 индустријских канализација и 27 отпадних вода које се испуштају у друго (пропусне јаме, површинска вода, на слободну површину...), које су контролисане, само код 13 индустријских и 1 санитарне је вршено пречишћавање, углавном недовољно ефикасно. Може се закључити да је потребно боље пречишћавање, како би се заштитиле и површинске и подземне воде.

У току 2019. године, Одељење хигијене са заштитом животне средине Завода за јавно здравље Пожаревац, повремено је са Републичком санитарном инспекцијом вршило хигијенско-санитарни надзор објеката од ширег ХЕ значаја. На територији Браничевског округа у 77 објеката од ширег хигијенско-епидемиолошког значаја урађено је 295 надзора

Хигијенска ситуација на подручју Браничевског округа може се ценити као делимично задовољавајућа. Сеоски водоводи се и даље лоше одржавају, вода се не дезинфикује, висок је проценат хемијске и бактериолошке неисправности. Такође је висок проценат хемијски и бактериолошки неисправних вода за пиће у насељима која немају централно водоснабдевање. Забрињава стање у области загађења животне средине и у неким објектима од већег ХЕ значаја. Неповољно стање је најчешће последица недостатка материјалних средстава али и лоше здравствене и еколошке културе.

VI ЗАКЉУЧАК

Анализа здравственог стања становништва Браничевског округа за 2019. годину, спроведена је на основу података демографске и здравствене статистике. На основу добијених резултата може се закључити:

1. Према Процени становништва од 30.06.2019. године, удео становника са 65 и више година (40734) у укупном броју становника за Браничевски округ (165635) износи 24,59%, што показује да популација која живи на територији посматраног округа припада старој популацији (удео старих са 65 и више година преко 10%).

2. На територији Браничевског округа, према последњим званичним подацима Републичког завода за статистику који се односе на 2019. годину, бележи се ниска стопа наталитета од 7,70/1000 (мање од 15/1000), док је стопа општег морталитета висока и износи 18,67‰.

3. Стопа природног прираштаја у 2019. години, на територији Браничевског округа је веома ниска (-10,98‰), са негативним вредностима у свим општинама, где је забележено чак -18,38‰ у Жабарима, -18,14‰ у Кучеву, -17,76‰ у Малом Црнићу; -14,54‰ у Голубцу; -13,69‰ у Великом Градишту; -12,94‰ у Петровцу на Млави; -12,10‰ у Жагубици и -5,91‰ у Пожаревцу.

4. Према броју корисника здравствене заштите на нивоу Браничевског округа (165635 лица) и броја регистрованих обољења у оквиру примарне здравствене заштите у 2019. години (укупно 344230 обољења, односно збир регистрованих обољења у службама зз предшколске и школске деце, одраслих, жена и стоматологије), може се закључити да у просеку на једног становника долази по 2,1 обољење.

5. Водеће групе болести по МКБ 10, за лица лечена на примарном нивоу здравствене заштите, на територији Браничевског округа у 2019. години, као и претходне године, биле су Болести система за дисање, Болести система крвотока и Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази.

6. Према броју пријављених заразних болести у 2019. години, на територији Браничевског округа, водеће место заузимају: Салмонелозна инфекција неозначена, Туберкулоза органа за дисање потврђена бактериолошки и хистолошки неозначена и Грип вирус идентификован, Акутно запаљење јетре узроковано вирусом А и Хронично запаљење јетре узроковано вирусом Б без делта агенса.

7. Према подацима приказаним као збир приспелих пријава / одјава хроничних незаразних обољења и констатованих дијагноза са Потврда о смрти лица која су боловала од истих у 2019. години, на територији Браничевског округа, најчешће регистрована хронична незаразна обољења била су: малигне болести, шећерна болест и акутни коронарни синдром.

8. У 2019. години болничко лечење највише су користила лица са 65 и више година (10191 лице или 42,98% од укупног броја болнички лечених) а основни разлог хоспитализације у болницама Браничевског округа биле су Болести система крвотока (13,18%), Болести система за дисање (10,99%) и Тумори (10,40%).

9. Апсентизам и инвалидност су проблеми са којима се суочавају све општине Браничевског округа и који значајно утиче на резултате анализе здравственог стања становништва округа. На територији посматраног округа, у 2019. години, стопа броја случајева неспособности/спречености за рад износила је 41,37 на 100 запослених радника.

10. Према последњим званичним подацима Републичког завода за статистику у 2019. години, водећи узроци умирања на територији Браничевског округа биле су Болести система крвотока, Тумори и Болести система за дисање. Просечно трајање живота на територији посматраног округа у 2019. години било је 75 година.

11. Код деце предшколског и школског узраста на територији Браничевског округа у 2019. години најучесталије су биле Болести система за дисање и то Акутно запаљење ждрела и крајника и Инфекције горњих респираторних путева неспецифичне локализације. Забрињава чињеница што је одређен број предшколске и школске деце посматраног округа био у 2019. години, лечен без јасно постављене дијагнозе (високо 2. место заузимају Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази). Систематским прегледима школске деце и омладине утврђен је велики број деформитета стопала, лошег телесног држања и лоше телесне ухрањености.

12. Код одраслог становништва у оквиру служби опште медицине и медицине рада, у 2019. години, водеће групе болести биле су Болести система за дисање и Болести система крвотока. Најчешће регистроване дијагнозе у службама опште медицине и медицине рада посматраног округа биле су висок крвни притисак, недефинисани симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораторијски налази и друга обољења леђа.

13. У служби здравствене заштите жена, домова здравља Браничевског округа, у 2019. години, најучесталије су биле Болести мокраћно-полног система и то запаљење грлића материце, болести дојке и недефинисана запаљења органа мале карлице.

14. Најчешће дијагнозе у стоматолошкој здравственој заштити Браничевског округа у 2019. години, као и претходних година, биле су: болести пулпе и ткива око врха зуба, зубни каријес као највећи проблем свих добних група, као и недефинисане болести зуба и потпорног ткива.

15. У 2019. години на територији Браничевског округа планирани обим спроведене имунизације према Календару обавезне имунизације против одређених заразних болести (туберкулозе, дечије парализе, дифтерије, тетануса, великог кашља, морбила, рубеле, паротитиса, Хепатитиса Б, обољења изазваних *Haemophilus influenzae* и обољења изазваних стрептококусом пнеумоније) реализован је успешно, док је у нешто мањем обиму у односу на план реализована ревакцинација ТдаП и БОПВ у 14. години живота и ревакцинације пнеумококном коњугованом вакцином у 2. години живота.

16. Хигијенска ситуација на подручју Браничевског округа може се ценити као делимично задовољавајућа. Сеоски водоводи се и даље лоше одржавају, вода се не дезинфикује, висок је проценат хемијске и бактериолошке неисправности. Такође је висок проценат хемијски и бактериолошки неисправних вода за пиће у насељима која немају централно водоснабдевање. Забрињава стање у области загађења животне средине и у неким објектима од већег ХЕ значаја. Неповољно стање је најчешће последица недостатка материјалних средстава али и лоше здравствене и еколошке културе.

VII ПРЕДЛОГ МЕРА

Анализа здравственог стања становништва Браничевског округа омогућила нам је да препознамо неке од проблема везаних за здравље и да дефинишемо основне закључке на основу којих можемо дати предлоге у циљу њиховог решавања и самим тим унапређењу здравља становништва посматраног округа.

Будући да нам становништво припада старој популацији и да је стопа наталитета ниска а општег морталитета висока, као и да је стопа природног прираштаја са негативним вредностима у свим општинама, крајње је време да се нешто конкретно предузме на нивоу сваке локалне заједнице. У циљу лакше одлуке за рађање и самим тим повећање наталитета потребно је материјално подржати и охрабрити све младе људе да такве одлуке доносе без страха за своју будућност.

На нивоу сваке локалне заједнице неопходно је створити „околину која води здрављу”, односно покренути све оне факторе који воде до здравља и где је здрав избор доступан и једноставан. Један од тих фактора јесте и васпитање за здравље, односно повећање нивоа знања о здрављу код сваког појединца као предуслов за преузимање одговорности за сопствено здравље и здравље својих најближих. Неопходно је обезбедити кадар за оптимални рад служби и јачање капацитета здравствених установа како на примарном тако и секундарном нивоу здравствене заштите, јачање мултисекторске сарадње и партнерства, континуирано информисање становништва и промоција здравих стилова живота. Оптимизација болничког сектора применом конкретних мера, пре свега побољшање искоришћености и повећање ефикасности рада стационарних установа, обезбеђивањем одрживе поделе рада међу здравственим установама, што значи да се највећи део, око 80% здравствених потреба и захтева за здравственом заштитом задовољи на примарном нивоу а осталих 20% потреба и захтева на секундарном, односно на терцијарном нивоу здравствене заштите.

Корекцијом дефинисаних проблема као и поштовање спровођења Правилника о показатељима квалитета здравствене заштите у свим здравственим установама очекујемо побољшање здравствене заштите целокупног становништва, смањење оболевања и умирања од превентабилних болести као и унапређење квалитета живота сваког појединца и економски просперитет нашег друштва у целини.

др Цвија Стојановић
Специјалиста социјалне медицине

Помоћник директора
Прим. др Сузана Петровић
Центар за промоцију здравља
анализу, планирање,
организацију здравствене заштите,
информатику и биостатистику у здравству

В.Д. ДИРЕКТОР
Завода за јавно здравље
Пожаревац
др Ана Јовановић
